

**BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
2019–2021 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS**

SITUACIJOS ANALIZĖ

IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

POLITINIAI – TEISINIAI VEIKSNIAI

Tarptautiniai, valstybės lygmens. 2010 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba patvirtino strategiją „Europa 2020“. Strategijos prioritetai – pažangus, tvarus ir integracinis Europos Sąjungos (toliau – ES) ekonomikos augimas. Jie apima užimtumo, investicijų į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą didinimą, energetiką ir kovą su klimato kaita, socialinės atskirties mažinimą ir švietimo plėtrą ES lygmeniu. Strategijoje išskirti penki pagrindiniai tikslai, kurių pagrindu nustatyti nacionaliniai siekiai, kuriuos Lietuva turi pasiekti iki dešimtmečio pabaigos:

1. Užimtumas: 72,8 % 20–64 metų žmonių turėtų turėti darbą.
2. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra: 1,9 % BVP turėtų būti investuojama į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą.
3. Klimato kaita ir energetika: šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turėtų būti sumažintas 15 %, palyginti su 1990 m. rodikliais; 23 % energijos turėtų būti gaminama iš atsinaujinančiųjų šaltinių; energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo sumažinimas turėtų siekti – 1,14 Mtne.
4. Švietimas: reikėtų užtikrinti, kad mokyklos nebaigusiu asmenų dalis būtų mažesnė nei 9 % ir ne mažiau kaip 40 % 30–34 metų asmenų turėtų aukštąjį išsilavinimą.
5. Skurdas ir socialinė atskirtis: reikėtų bent 170 tūkst. sumažinti skurde gyvenančių ir socialiai atskirtų žmonių arba žmonių, kuriems tai gresia, skaičių.

Valstybės ilgalaikės raidos strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“. Valstybės ilgalaikės raidos strategija – tai strateginio planavimo dokumentas, atspindintis Valstybės ilgalaikės raidos viziją, pagrįstą ekonominės, socialinės-kultūrinės ir politinės situacijos analize. Valstybės ilgalaikės raidos strategija turėtų tapti svarbiausiu planavimo dokumentu, kuris padėtų suderinti tarpusavyje ir integruotų valstybės bendrąsias ir šakines strategijas. Šioje strategijoje numatoma Valstybės ilgalaikės raidos vizija, atspindinti tarpusavyje suderintas visų sektorių ilgalaikės plėtros kryptis.

Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje numatyti ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai:

- Žinių visuomenė;
- Saugi visuomenė;

- Konkurencinga ekonomika.

Nacionalinė darnaus vystymosi strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“. Šioje strategijoje įvardinti Lietuvos darnaus vystymosi prioritetai: nuosaikus ir darnus ūkio šakų ir regionų ekonomikos vystymasis; socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regionų ir regionų viduje mažinimas išsaugant jų savitumą; pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas; efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas; pavojaus žmonių sveikatai mažinimas; pasaulio klimato kaitos ir jos padarinių švelninimas; geresnė biologinės įvairovės apsauga; geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; užimtumo didinimas, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas; švietimo ir mokslo vaidmens didinimas; Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas.

2009 m. parengta ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 1247 patvirtinta Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos nauja redakcija. Pagrindinis darnaus vystymosi siekis išlieka tas pats, tačiau atsižvelgus į atnaujintos ES darnaus vystymosi strategijos prioritetus suformuluoti du nauji prioritetai: tausojančio vartojimo ir vystomasis bendradarbiavimas. Tai prioriteto „Skurdas pasaulyje ir darnaus vystymosi iššūkiai“ atitikmuo, kuriame suformuluoti svarbiausi Lietuvos įsipareigojimai taikos užtikrinimo pasaulyje ir skirtumų tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių mažinimo srityse. Pagrindinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo) poveikio aplinkai mažinimas didinant ekologinį jų efektyvumą ir įtraukiant aplinkos interesus į jų vystymosi strategijas – itin svarbus Lietuvos darnaus vystymosi prioritetas.

Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015. Strategijoje išskirtos pažangai svarbios vertybės – atvirumas, kūrybingumas ir atsakomybė bei 3 pažangos sritys: visuomenė, ekonomika ir valdymas. Pokyčiai pažangos srityse įtvirtins pažangos vertybes, o šios taps sąmoningu žmonių siekiu kiekvienoje iš pažangos sričių. Pokyčių laukiama šiose srityse: 1) sumani visuomenė, 2) sumani ekonomika ir 3) sumanus valdymas. Tai 3 prioritetai, kurie detalizuoti rengiant vidutinio laikotarpio strateginius dokumentus, programas, planus. Strategijai įgyvendinti patvirtinta Nacionalinės pažangos programa, kuri yra pagrindinis valstybės plėtros strateginis dokumentas, taip pat – ir Europos Sąjungos paramai panaudoti Lietuvoje 2014–2020 metais. Strategija bus įgyvendinama per vidutinio laikotarpio planavimo dokumentus (2014–2020 metų nacionalinę pažangos programą ir kt.).

Regiono lygmens. Nacionalinė regioninė politika formuojama atsižvelgiant į Europos Sąjungos regioninės politikos prioritetus ir tikslus. Regioninė politika glaudžiai siejasi su ES struktūrine politika, kurios tikslas – finansinėmis priemonėmis ir nacionalinių regioninių politikų koordinavimu mažinti ES valstybių ekonominio ir socialinio išsivystymo skirtumus.

Lietuvoje yra ryškių regioninių gamtinių, ekonominių, demografinių ir infrastruktūros sąlygų, lemiančių ūkio plėtrą, skirtumų, kurie lemia nemažus gyventojų užimtumo, pajamų lygio ir kitų socialinio-ekonominio regionų išsivystymo rodiklių skirtumus. Siekiant subalansuoti Lietuvos ūkio plėtrą regioniniu aspektu bei užtikrinti visų regionų tolygią ekonominę plėtrą ir ekonominę bei socialinę sanglaudą rengiami regionų plėtros planai.

Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros planas patvirtintas Panevėžio regiono plėtros tarybos 2015 m. spalio 15 d. sprendimu Nr. 51/4S-23. Regiono plėtros vizija: Panevėžio regionas – modernus Aukštaitijos regionas, skatinantis žmogų tobulėti, užtikrinantis jam saugią, kokybišką ir sveiką aplinką, kurioje gera gyventi ir dirbti. Numatyti du plėtros prioritetai: „Kokybiškos viešosios paslaugos“ ir „Ekonominiam augimui palanki aplinka“. Pokyčių tikimasi įgyvendinant 26 priemones. Planuojamas lėšų poreikis planui įgyvendinti – 291 mln. Eur, iš jų

Europos Sąjungos fondų lėšos – 242 mln. Eur.

Panevėžio regiono integruota teritorijų vystymo programa patvirtinta Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1V-714 „Dėl Panevėžio regiono integruotos teritorijų vystymo programos patvirtinimo“. Programa skirta nustatyta tvarka išskirtų **tikslinių teritorijų (Biržų ir Kupiškio miestai)**, pereinamojo laikotarpio probleminių teritorijų (Pasvalio ir Rokiškio rajonų savivaldybės) ir susietų teritorijų (Panevėžio rajono savivaldybė) kompleksinės plėtros projektams finansuoti. Programa siekiama sumažinti gyvenamosios aplinkos kokybės netolygumus išskirtose teritorijose, skatinti socialinę ir ekonominę plėtrą. Bendra Programoje suplanuotų Biržų rajono savivaldybės veiksmų vertė – apie 8,5 mln. Eur.

Savivaldybės lygmens. Biržų rajono savivaldybės veikla planuojama orientuojantis į nacionaliniu lygiu patvirtintų strategijų prioritetus, taip pat atsižvelgiant į Panevėžio regiono 2014–2020 m. plėtros plano bei vykdant Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginio plano prioritetus ir tikslus. Savivaldybės veiklą taip pat lemia šie pagrindiniai nacionaliniai strateginiai dokumentai: Valstybės ilgalaikės raidos strategija, Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programa.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. T-234. (Daugiau informacijos pateikiama šio plano Vidinės aplinkos analizės dalyje „Planavimo sistema“).

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

Pagal Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2018 m. atnaujintas ir 2018 m rugsėjo mėn. paskelbtas Lietuvos ūkio 2018–2021 m. perspektyvas bendrojo vidaus produkto (BVP) augimo 2018–2021 m. prognozės numatomos atitinkamai 3,4 proc., 2,8 proc., 2,5 proc. ir 2,5 proc.

Tarptautinės institucijos 2018 metų vasarą nepakeitė pasaulio ekonomikos raidos perspektyvų – vis dar tikimasi stabilaus beveik 4 proc. siekiančio pasaulio BVP augimo artimiausius dvejus metus, tačiau jis nebebus sinchronizuotas, kaip 2017 metais. Kai kurių Lietuvai svarbių užsienio prekybos partnerių ekonomikos augs lėčiau, nei buvo numatyta 2018 metų pradžioje, o neigiama rizika dėl padidėjusios įtampų tarptautinės prekybos srityje, palyginti su šių metų pavasariu, išaugo. Dėl šių aplinkybių Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto raida bus nuosaikesnė, nei buvo numatyta 2018 metų pavasarį.

Vidaus paklausa vidutiniu laikotarpiu bus esminis Lietuvos ekonomikos variklis. Ją skatins Vyriausybės sprendimai, susiję su gyventojų pajamų didinimu bei paskatų investuoti stiprinimu, tiesioginių užsienio investicijų ir ES finansinės paramos lėšomis finansuojamų investicijų projektų įgyvendinimas bei įtemptos darbo rinkos diktuojamas poreikis verslui investuoti į veikos automatizavimą, technologinį atsinaujinimą, inovacijas ir kitas veiklos efektyvumą ir darbo našumą didinančias priemones.

Padėtis darbo rinkoje darbuotojams išliks palanki visą vidutinį laikotarpį, o darbdavių konkurencija dėl darbuotojų nemažės. LR Finansų ministerija, įvertinus pastaruoju metu susiformavusias tendencijas ir darbo užmokestį didinančius administracinius sprendimus numato, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje vidutiniu laikotarpiu augs vidutiniškai apie 7,2 proc. per metus – tai 1 procentiniu punktu daugiau, nei buvo numatyta 2018 metų pavasarį.

LR Finansų ministerija įvertinus disponuojamą informaciją numato, kad vidutinės metinės infliacijos, apskaičiuotos pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, pokytis 2018 m. sieks

2,7 proc. – tai 0,2 procentinio punkto mažiau nei buvo numatyta 2018 metų pavasarį. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais kainų pokytis turėtų nusistovėti ties 2,5 proc. per metus. LR Finansų ministerija numato, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos šalyje 2018 metais augs sparčiau nei augo keletą pastarųjų metų – 9 proc. – 1,4 procentinio punkto daugiau, nei buvo numatyta 2018 m. pavasarį. 2018-2021 m. bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos vidutiniškai per metus turėtų augti po 5,8 proc. Finansų ministerijos 2018 m. rugsėjį paskelbtame Lietuvos ekonominės raidos scenarijuje numatomi pagrindiniai ekonominės raidos rodikliai:

Pagrindiniai ekonominės raidos rodikliai

Makroekonominiai rodikliai / Metai	2017	Projekcija (2018 m. rugsėjis)				
		2017	2018	2019	2020	2021
	reikšmė	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.	pokytis, proc.
BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	35867,0	3,9	3,4	2,8	2,5	2,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur	840,4	8,6	8,9	7,5	6,4	6,0
Nedarbo lygis*, proc. (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) *Rodiklio reikšmė 2017-2021 m.	7,1	-10,1	-11,3	-6,3	0	0

Duomenų šaltinis: <http://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonominės-raidos-scenarijus>

Prognozuojama, kad 2019 m. valstybės biudžeto pajamos kartu su ES investicijomis ir kitos tarptautinės paramos lėšomis sieks 10,59 mlrd. Eur, arba 3,5 mln. daugiau nei buvo planuojama 2018 m., o asignavimai – 11,696 mlrd. Eur, arba 15 mln. Eur daugiau nei buvo planuota.

Numatoma, kad valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos pajamos (kartu su ES investicijomis ir kitomis tarptautinės paramos lėšomis) 2019 metais sudarys 12,491 mlrd. Eur, arba 12,63 proc. daugiau nei buvo planuojama gauti 2018 m. (Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos finansų ministerija).

Vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių yra tiesioginės užsienio investicijos (toliau – TUI). TUI apimtys Biržų rajono savivaldybėje 2017 m. pabaigoje siekė 11,13 mln. Eur, 2016 m. - 12,24 mln. Eur ir palyginti su 2016 m. (12,24 mln. Eur), sumažėjo 9,06 proc. ir sudarė 3,05 proc. Panevėžio apskrities TUI. TUI apimtys vienam Biržų rajono gyventojui 2017 m. palyginti su 2016 m. sumažėjo 5,83 proc. ir 2017 m. pabaigoje siekė 468 Eur (2016 m. pabaigoje buvo 497 Eur). Pagal vienam gyventojui tenkančias TUI Biržų rajonas 2017 m. iš visų Panevėžio apskrities savivaldybių atsiliko nuo Panevėžio miesto (2926 Eur), Panevėžio rajono (1286 Eur) bei Rokiškio (1203 Eur). (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Materialinės investicijos (toliau – MI), tai investicijos ilgalaikiam materialiajam turtui sukurti, įsigyti arba jo vertei padidinti. MI Biržų rajone 2017 m. – 13,99 mln. Eur (prognozuojamas rodiklis), 2016 m. – 15,36 mln. Eur ir lyginant su 2016 m. sumažėjo 8,91 proc. Atitinkamai sumažėjo ir MI apimtys, tenkančios vienam gyventojui: nuo 613 Eur 2016 m. iki 578 Eur (prognozuojamas rodiklis) 2017 m. (sumažėjimas – 5,7 proc.). MI tenkančios vienam gyventojui Biržų rajono savivaldybėje 2017 m. buvo mažiausios apskrityje. (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

VERSLAS

Vienas svarbiausių rodiklių, apibūdinančių verslo situaciją ir gyventojų verslumo lygį,

yra bendras įmonių skaičius ir įmonių skaičius 1000-iai gyventojų. 2018 m. pradžioje Biržų rajone buvo registruoti 1134 (2017 m. pradžioje – 1128) ir veikė 469 (2017 m. pradžioje – 463, 2015 m. pradžioje – 376) ūkio subjektai, o 1000-iai gyventojų teko 48,94 (2017 m. pradžioje – 45,8) registruotų ir 20,24 (2017 m. pradžioje – 18,8, 2015 m. pradžioje – 14,49) veikiančių ūkio subjektų. Veikiančių ūkio subjektų 1000-iai gyventojų, 2018 m. pradžioje šalyje buvo 1,83 karto daugiau nei savivaldybėje, o nuo Panevėžio apskrities veikiančių ūkio subjektų 1000-iai gyventojų savivaldybė atsiliko 30,75 proc. (*Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas*).

Smulkus ir vidutinis verslas yra vienas iš svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių, turintis esminį poveikį bendrai šalies ūkio raidai, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui. 2019 m. pradžioje 70,72 proc. Biržų rajone veikusių ūkio subjektų (arba 343 įmonės) buvo mažos ir vidutinės įmonės. Daugiausia tai uždarnosios akcinės bendrovės ar individualios įmonės statusą turinčios įmonės, kuriose dirbo iki 4 (68,04 proc. įmonių) darbuotojų. Lietuvoje mažos ir vidutinės įmonės sudarė 80,41 proc., Panevėžio apskrityje – 73,46 proc. nuo visų veikusių ūkio subjektų. (*Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas*).

Nemaža dalis Savivaldybės gyventojų yra verslininkai, vykdančys individualią veiklą. Dalis gyventojų vykdo individualią veiklą pagal pažymą. 2018 m. individualią veiklą pagal pažymą vykdė 943 gyventojai, iš jų 307 asmenys buvo 18–29 metų amžiaus. Pagrindinės (populiariausios) veiklų, vykdomų pagal pažymą, rūšys yra: kirpyklų ir kitų grožio salonų veikla; specializuota statybos veikla; variklinių transporto priemonių techninė priežiūra ir remontas; kitas, niekur kitur nepriskirtas, keleivinis sausumos transportas, miškininkystė ir medienos ruošas, kitas, niekur kitur nepriskirtas, švietimas; draudimo agentų ir brokerių veikla; mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą; užsakomasis pardavimas paštu arba internetu; naudotų daiktų mažmeninė prekyba parduotuvėse. (*Duomenų šaltinis – Valstybinė mokesčių inspekcija*). Kita dalis gyventojų ūkinę-komercinę veiklą vykdo įsigydami verslo liudijimus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytoms veiklos rūšims vykdyti. Iš 89 LR Vyriausybės nustatytų veiklos rūšių, kuriomis verčiantis gali būti perkami verslo liudijimai, 576 (2017 m. – 620), 2016 m. – 573, 2015 m. – 606, 2014 m. – 576) Biržų rajono gyventojų 2018 m. vertėsi 47 (2017 m. – 47, 2016 m. – 49, 2015 m. – 45, 2014 m. – 45) veiklos rūšimis (*Duomenų šaltinis – Valstybinė mokesčių inspekcija*).

2018 m. sumokėta gyventojų pajamų mokesčio nuo veiklos vykdomos įsigyjant verslo liudijimus – 25,666 tūkst. Eur (2017 m. – 26,420 tūkst. Eur, 2016 m. – 29,4 tūkst. Eur, 2015 m. – 33,0 tūkst. Eur, 2014 m. – 32,4 tūkst. Eur, 2013 m. – 29,9 tūkst. Eur).

Pagal veiklos rūšis 2018 m. gyventojai daugiausiai pirkė verslo liudijimus:

statybos veiklai – 124 (2017 m. – 145, 2016 m. – 138, 2015 m. – 151, 2014 m. – 181, 2013 m. – 152, 2012 m. – 102) gyventojai;

prekybos veiklai – 128 (2017 m. – 134, 2016 m. – 136, 2015 m. – 129, 2014 m. – 113, 2013 m. – 122, 2012 m. – 119) gyventojai;

kirpyklų, kosmetikos kabinetų ir salonų, soliariumų veiklai – 51 (2017 m. – 60, 2016 m. – 59, 2015 m. – 55, 2014 m. – 49, 2013 m. – 46, 2012 m. – 46) gyventojų;

kvalifikacijos tobulinimo ir papildomo mokymo veiklai – 45 (2017 m. – 51, 2016 m. – 45, 2015 m. – 37) gyventojas;

statybinių dailidžių ir stalių dirbinių, medinės taros, kitų medienos gaminių gamybai, remontui – 34 (2017 m. – 30, 2016 m. – 32, 2015 m. – 26, 2014 m. – 25, 2013 m. – 23, 2012 m. – 26) gyventojų;

variklinių transporto priemonių techninei priežiūrai ir remontui – 20 (2017 m. – 25, 2016

m. – 27, 2015 m. – 27, 2014 m. – 28, 2013 m. – 24, 2012 m. – 28) gyventojai;

medienos ruošai, malkų gamybai – 18 (2016 m. – 35, 2015 m. – 38, 2014 m. – 31, 2013 m. – 40, 2012 m. – 43) gyventojų.

Savivaldybės taryba, skatindama gyventojus užsiimti veiklomis, kuriomis gali būti verčiamasi, turint verslo liudijimą, nustatė mažesnius gyventojų pajamų mokesčio tarifus asmenims, 2018 m. įsigyjantiems verslo liudijimą verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla Biržų rajono savivaldybės teritorijoje, taip pat visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas. Taip pat taikė 50 proc. pajamų mokesčio už verslo liudijimą lengvatas pensinio amžiaus gyventojams, tėvams auginantiems tris ir daugiau vaikų, arba auginantiems bent vieną neįgalų vaiką, tėvams, vieniems auginantiems vaikus, asmenims, įsigyjantiems verslo liudijimą verstis tradicinių amatų veikla, ir asmenims, gaunantiems laikotarpį, kuriam įsigyjamas verslo liudijimas, su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Neįgaliesiems asmenims, kuriems nustatytas 30–40 proc. darbingumo lygis – sumažino 60 proc., o asmenims, kurių darbingumo lygis 45–55 proc. – 40 proc. Bedarbiams, kurie nustatyta tvarka įregistruoti teritorinėje darbo biržoje sumažino mokesť 40 proc.

Nuo mokesčio už verslo liudijimą buvo atleisti neįgalieji, kuriems nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis, ir mokiniai (studentai).

Savivaldybės tarybos nustatytomis 2018 m. lengvatomis pasinaudojo 393 (2017 m. – 425, 2016 m. – 403, 2015 m. – 389, 2014 m. – 386, 2013 m. – 358, 2012 m. – 360) asmenys, lengvatų suma – 9209 Eur (2017 m. – 10406 Eur, 2016 m. – 9873 Eur, 2015 m. – 8398 Eur, 2014 m. – 9823 Eur, 2013 m. – 9408 Eur).

Skatindama smulkųjų ir vidutinį verslą, Savivaldybės taryba yra patvirtinusi Savivaldybės Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programą (toliau – Programa). Programai iš Savivaldybės biudžeto 2018 m. buvo skirta 2000 Eur. Biržų rajono savivaldybės smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programos valdymo komisijos sprendimu 2000 Eur Programos lėšų buvo skirta Biržų rajono verslininkų asociacijos ir asociacijos „Biržų turizmo klasteris“ dalyvavimo parodoje „Expo Aukštaitija 2018“ išlaidoms iš dalies apmokėti. *(Duomenų šaltinis: Savivaldybės administracijos informacija).*

STATYBOS IR GYVENAMASIS FONDAS

2018 m. pabaigoje Savivaldybės būsto fondą sudarė 414 butų, kurių bendras naudingas plotas – 16,2 tūkst. kv. m. Lyginant su 2017 m. pabaiga, Savivaldybės būsto fondas padidėjo 11 butų. 2018 m. į Savivaldybės būsto fondą įrašyti 9 įsigyti butai, iš kurių 8 butai nupirkti įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamą projektą „Biržų rajono savivaldybės socialinio būsto fondo plėtra“, 1 butas – Savivaldybės biudžeto lėšomis. Taip pat Savivaldybės būsto fondas papildytas 2 gyvenamosiomis patalpos Vabalninke esančiame bendrabutyje, pertvarkius ne gyvenamajai paskirčiai naudotas patalpas.

Savivaldybės socialinio būsto fondas per metus padidėjo 11 butų: 2017 m. pabaigoje socialinį būstą sudarė 196 butai (plotas – 7,8 tūkst. kv. m), 2018 m. pabaigoje – 207 butai (plotas – 8,3 tūkst. kv. m).

Savivaldybėje sudarytas asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašas, nuo 2015 m. turėjęs tendenciją mažėti, 2018 m. vėl padidėjo, nes 2018 m. ženkliai išaugo besikreipiančių dėl Savivaldybės socialinio būsto nuomos asmenų (šeimų) skaičius. 2018 m. į sąrašus Savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti įrašytos 67 asmenys (šeimos) (2017 m. – 38, 2016 m. – 45, 2015 m. – 41, 2014 m. – 62).

2018 m. pabaigoje sąraše savivaldybės socialiniam būstui išsinuomoti buvo įrašyta 112 šeimų (2017 m. – 106, 2016 m. – 134, 2015 m. – 149, 2014 m. – 239): jaunos šeimos sudarė

22,4 proc. (2017 m. – 17,9 proc., 2016 m. – 18,7 proc., 2015 m. – 20,8 proc., 2014 m. – 25,5 proc.), šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų – 6 proc. (2017 m. – 5,7 proc., 2016 m. – 7,5 proc., 2015 m. – 8,7 proc., 2014 m. – 8,4 proc.), likę be tėvų globos asmenys – 7,5 proc. (2017 m. – 3,8 proc., 2016 m. – 6 proc., 2015 m. – 6,7 proc., 2014 m. – 4,2 proc.), neįgalieji ir sergantys lėtinių ligų sunkiomis formomis – 14,9 proc. (2017 m. – 13,2 proc., 2016 m. – 14,2 proc., 2015 m. – 14,8 proc., 2014 m. – 11,7 proc.), bendrajame sąraše – 44,8 proc. (2017 m. – 53,8 proc., 2016 m. – 49,2 proc., 2015 m. – 45,6 proc., 2014 m. – 47,7 proc.). Didžiausią dalį į asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašą įrašytų asmenų sudaro vieniši asmenys – 58,9 proc.

2018 m. Savivaldybės būstu aprūpintos 47 asmenys (šeimos) (2017 m. – 31, 2016 m. – 22, 2015 m. – 30, 2014 m. – 31), iš jų: socialinis būstas išnuomotas 36 asmenims (šeimoms), bendrabučio patalpos – 11 asmenų (šeimų). Pagerėjusį aprūpinimą būstu įtakojo Savivaldybės būsto fondo padidėjimas įgyvendinant projektą „Biržų rajono savivaldybės socialinio būsto fondo plėtra“. (Duomenų šaltinis: Savivaldybės administracijos informacija).

TRANSPORTAS

Biržų rajono savivaldybėje yra 36 valstybinės reikšmės keliai, iš kurių 5 krašto ir 31 rajoninis. Šių kelių bendras ilgis – 451 km. Visi rajone esantys krašto keliai turi patobulintą dangą, tačiau rajoninių kelių tinklas su patobulinta danga sudaro tik 32,8 proc., t. y. 9,5 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis. Valstybinių kelių struktūroje vyrauja žvyrkeliai – 52 proc. Tokią situaciją nulėmė nedidelis eismo intensyvumas rajoniniuose keliuose. Bendroje kelių tinklo struktūroje vyrauja vietinių kelių tinklas, kuris sudaro 68,1 proc. viso kelių tinklo.

2018 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. T-238 buvo patvirtintas Biržų rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schemos (toliau – Schema) keitimas. Schemos duomenimis bendras Biržų rajono savivaldybėje esančių vietinės reikšmės viešųjų kelių (gatvių) ilgis – 907,7 km. Iš jų Biržų miesto vietinės reikšmės viešųjų kelių (gatvių) ilgis – 81,5 km. Žvyro kelių dalis Biržų rajono savivaldybėje 2016 m. buvo didžiausia, o kelių su patobulinta danga – mažiausia Panevėžio apskrityje. Tai rodo, kad vietinės reikšmės kelių dangai tobulinti būtinos didesnės investicijos. 2018 m. atlikti susisiekimo komunikacijų Kirkilų k. Ežerėlių g. (ilgis – 0,97km) Biržų r. rekonstravimo darbai (įrengta nauja asfalto danga), susisiekimo komunikacijų (gatvių) Biržų m. Žvejų (ilgis – 0,3km) ir Ežero g. (ilgis – 0,13km) rekonstravimo darbai (naujos asfalto ir betono trinkelų dangos), baigti S. Neries g. (ilgis – 0,11km) rekonstravimo darbai (įrengta nauja betono trinkelų danga).

Individualių lengvųjų automobilių skaičius 2017 m. Biržų rajone, kaip ir Lietuvoje bei Panevėžio apskrityje, padidėjo. Biržų rajone 2017 m., lyginant su 2016 m., individualių lengvųjų automobilių skaičius nežymiai padidėjo nuo 10 813 iki 10 981 vnt. (beveik 1,55 proc.), nors 2014 m. šis rodiklis buvo sumažėjęs. Lyginant 2017 ir 2013 m. duomenis, šis skaičius sumažėjo 30,32 proc. (nuo 583 automobilių / 1000-iui gyventojų 2013 m. iki 446 – 2017 m.), o lyginant 2017 m. su 2016 m. padidėjo 1,55 proc. (nuo 425 automobilių / 1000-iui gyventojų 2016 m. iki 446 – 2017 m.). Tačiau pagal šį rodiklį 2017 m. Biržų rajonas lenkė Lietuvos Respublikos (413 automobilių / 1000-iui gyventojų), Panevėžio apskrities (431 automobiliai / 1000-iui gyventojų), ir Panevėžio apskrities savivaldybių (išskyrus Panevėžio rajono savivaldybę) vidurkius. (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Nuo automobilių skaičiaus keliuose neatsiejamas ir kelių eismo įvykių skaičius. 2018 m. Biržų rajone užregistruotas 23 (2016 m. – 16) kelių eismo įvykis, kurių metu buvo sužeista 17 (2015 m. – 19) ir žuvo 1 (2015 m. – 3) žmonės. Kelių eismo įvykių skaičius rajone 2014–2016 m. sumažėjo 48,39 proc., kai Lietuvoje ir Panevėžio apskrityje šis rodiklis sumažėjo, atitinkamai 0,38 ir 9,12 proc. (Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatyta viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų – vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus

eismo organizavimas. Vykdydama savo funkcijas Biržų rajono savivaldybės taryba 2018 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. T-103 paskirstė Biržų rajono savivaldybės Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas (969,6 tūkst. Eur) vietinės reikšmės keliams (gatvėms) tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti. Iš viso 2018 m. panaudota 1 528,42 tūkst. Eur. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų. Iš jų einamiesiems tikslams 486,6 tūkst. Eur. Savivaldybei skirtos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos – 559,6 tūkst. Eur. 2017 m. vietinės reikšmės kelių, gatvių, šaligatvių, pėsčiųjų-dviračių takų priežiūrai, atnaujinimui ir plėtrai iš Kelių priežiūros ir plėtros programos panaudota 1 599,8 tūkst. Eur (iš jų Savivaldybei skirtos valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos – 664 tūkst. Eur.). 2016 m. pagal šią programą panaudota 1 563 tūkst. Eur. Iš Savivaldybės biudžeto 2018 m. panaudota apie 150 tūkst. Eur (2017 m. – apie 208 tūkst. Eur).

Keleivių vežimą autobusais vietinio (miesto ir priemiesčio) ir tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais Biržų rajone vykdo savivaldybės kontroliuojama įmonė uždaroji akcinė bendrovė Biržų autobusų parkas. Bendrovė aptarnauja 7 (2016 m. – 7) tolimojo susisiekimo, 1 (2016 m. – 1) miesto ir 28 (2016 m. – 30) priemiesčio reguliaraus susisiekimo maršrutų. 2017 m. pervežta 423,1 tūkst. (2016 m. – 426,2 tūkst., 2015 m. – 444,2 tūkst., 2014 m. – 507,9 tūkst., 2013 m. – 551,4 tūkst., 2011 m. – 645,7 tūkst.) keleivių, iš jų miesto maršrutuose – 51,6 tūkst. (2016 m. – 52,1 tūkst., 2015 m. – 53,8 tūkst., 2014 m. – 63,0 tūkst., 2013 m. – 65,5 tūkst., 2011 m. – 80,6 tūkst.), priemiesčio – 217,9 tūkst. (2016 m. – 208,4 tūkst., 2015 m. – 225,0 tūkst., 2014 m. – 262,8 tūkst., 2013 m. – 298,2 tūkst., 2011 m. – 360,9 tūkst.), tolimojo susisiekimo – 148,3 tūkst. (2016 m. – 161,3 tūkst., 2015 m. – 165,4 tūkst., 2014 m. – 177,5 tūkst., 2013 m. – 184,1 tūkst., 2011 m. – 201,9 tūkst.), užsakomaisiais reisais – 5,3 tūkst. (2016 m. – 4,5 tūkst., 2015 m. – 4,6 tūkst., 2014 m. – 4,6 tūkst., 2013 m. – 3,6 tūkst., 2011 m. – 2,3 tūkst.) keleivių. 2017 m. palyginus su 2016 m., matyti, kad pervežtų keleivių skaičius tolimojo susisiekimo ir miesto reguliariųjų reisų maršrutuose mažėjo, didėjo keleivių skaičius, pervežtų priemiesčio reguliaraus susisiekimo maršrutais ir užsakomaisiais reisais. Biržų autobusų parko veikla, vykdančią būtinus visuomenei keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų išsipareigojimus, nuostolinga. Nuostolių suma 2017 m. – 121,6 tūkst. Eur (2016 m. – 105,6 tūkst., 2015 m. – 73,26 tūkst. Eur, 2014 m. – 75,98 tūkst. Eur, 2013 m. – 46,3 tūkst. Eur, 2011 m. – 38,8 tūkst. Eur). Šie nuostoliai pagal Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymu Nr. 3-457 patvirtintą Nuostolių, patirtų vykdančią keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų išsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarką turi būti kompensuojami iš savivaldybės biudžeto. 2017 m. bendrovės veiklos nuostolis – 3,36 tūkst. Eur (2016 m. bendrovė patyrė 1,3 tūkst. Eur nuostolių, 2015 m. bendrovė uždirbo 2,8 tūkst. Eur grynojo pelno, 2014 m. – 17,6 tūkst. Eur, 2013 m. – 31,5 tūkst. Eur, 2012 m. patyrė 34,6 tūkst. Eur nuostolių).

PAVELDOSAUGA IR TURIZMAS

Turistų informavimo ir konsultavimo paslaugas Biržų rajone teikia Biržų turizmo informacijos centras (toliau – TIC). Biržų TIC aktyviai dirba vykdydamas rinkodarinę veiklą, populiarindamas Biržus Lietuvoje ir užsienyje, formuodamas Biržų – patrauklaus ir svetingo miesto – įvaizdį. 2018 m. Biržų TIC apsilankė 11 709 (2017 m. – 8 869) lankytojai, iš kurių 1 852 (2017 m. – 1 351) užsieniečiai. Biržų turizmo informacijos centre 2018 m., lyginant su 2017 m. lankytojų skaičius padidėjo 24,2 proc. 2018 m. padidėjo turistų skaičius iš užsienio, daugumą sudarė latviai: iš visų turistų užsieniečių (1 852) latvių – 1 356. Lyginant su 2017 m. 37,1 proc. daugiau. Biržų TIC sėkmingai vykdo aktyvią tiesioginę rinkodarinę veiklą bei elektroninę rinkodarą: turimus išteklius reklamuoja informaciniuose portaluose, socialiniuose tinkluose, leidiniuose ir parodose. 2018 m. TIC dalyvavo tarptautinėje parodoje „Adventur 2018“ Vilniuje. Biržai buvo pristatyti atskirame stende. Rygos tarptautinėje turizmo parodoje „Balttour 2018“ Biržų kraštas buvo pristatytas asociacijos „Biržų turizmo klasteris“ stende.

Biržų TIC internetinėje svetainėje www.visitbirzai.lt informacija pateikiama penkiomis

kalbomis – lietuvių, latvių, anglų, rusų ir vokiečių. Svetainės lankomumas taip pat išaugo, remiantis „Google Analytics“ sistema, kurioje registruojamas svetainės lankomumas, 2018 m. svetainę aplankė ir informacijos apie Biržų kraštą ieškojo – 98 568 lankytojai. Biržų turizmo informacijos centro internetinė svetainė per mėnesį vidutiniškai yra aplankoma 8171 lankytojo. 2018 m. internetinė svetainė daugiausiai buvo lankoma Lietuvos turistų tai sudaro 85% visų lankytojų, tai rodo stiprų vietinio turizmo tendencijos Lietuvoje išaugimą. Nuo 2016 m. pastebėtas ženklus svetainės lankomumas iš Latvijos, tęsiasi ir 2018 m.

Biržų rajonas pripažintas sėkmingiausia 2018 metų turizmo traukos vietoje.

Pasinaudojus 2007–2013 m. ES finansinio laikotarpio investicijomis buvo įgyvendinti 8 turizmo, kultūros, kultūros paveldo srities projektai, kurių bendra vertė – 3,8 mln. Eur. Rezultatai: sutvarkyti 2 turistų traukos objektai (Biržų pilies rūmai ir Biržų m. A. Dauguviečio parkas) ir sukurti 3 nauji turizmo objektai (įrengtas kempingas prie Jaunimo parko šalia Širvėnos ežero, atkurtas arsenalas, įrengtas dviračių ir pėsčiųjų takas prie Širvėnos ežero) Biržų rajono savivaldybės teritorijoje žinoma daugiau kaip 500 objektų, turinčių kultūrinę vertę. Kultūros vertybių registre yra įrašyta 488 objektai, iš jų 122 – valstybės saugomi, 19 – archeologiniai paveldo objektų, 30 – architektūros kompleksų, apie 15 pavienių statinių, 9 – kultūros paveldo objektai paskelbti paminklais, 80 – istorinės, memorialinės vietos, 206 – dailės kultūros vertybės, viena urbanistinė vietovė. Kultūros vertybių sąrašas nuolat papildomas naujais objektais.

Seniausias ir vertingiausias archeologinis paveldas – mūsų krašto žmonių kultūros materialinis palikimas: istorinė Biržų miesto vieta, Biržų piliavietė, Rinkuškių bei Klausučių piliakalniai, Vinkšninių kapinynas, Astravo senkapis, Muoriškių pilkapiai vertingi mokslinė ir pažintine prasme. Sutvarkytame Rinkuškių piliakalnyje rengiamos šventės ir minėjimai, jis parengtas turistų lankymui. Muoriškių pilkapiuose ir Vinkšninių kapinyne atlikti archeologiniai kasinėjimai. Didžioji dalis objektų pažymėti, pritaikyti turistams lankyti ir nuolat tvarkomi. Planuojama parengti projektą ir, gavus ES fondų paramą, atstatyti 2015 m. sudegusį seniausią Biržų rajone pastatą J. Bielinio g. 1 – „Baltąją vaistinę“.

Išskirtinai vertingi yra rajono sakralinio paveldo objektai. Bažnyčios ir jų priklausiniai mūsų rajone yra prižiūrimi bei tvarkomi. Suremontuota unikali medinė Kvetkų bažnyčia, tvarkomos ir prižiūrimos medinės Jasiuliškių, Lamokėlių, Šukionių, Deikiškių, Kuprių, Ančiškių kaimų koplyčios. Lebeniškių kaime esančią Šv. Kankinio Nikandro cerkvę prižiūri Lebeniškių bendruomenės žmonės.

Padidintas dėmesys Biržų krašto žydų paveldo objektams – tvarkomos Biržų, Nemunėlio Radviliškio ir Vabalninko žydų kapinės ir holokausto vietos. Sutvarkyti Vabalninko vasarinės ir žieminės sinagogų fasadai, abu pastatai pažymėti specialiais ženklais. Įrengtos nuorodos, žyminčios žydų kapinių ir sinagogų vietas, bei kryptis, kaip iki jų nuvažiuoti. 2019 m. Biržų žydų holokausto vietoje ruošiamasi įrengti memorialą.

Minint Lietuvos valstybės 100-metį pagerbti Lietuvos valstybės ir Lietuvos kariuomenės kūrėjai bei 1918-1920 m. savanoriai – pažymėtos ir sutvarkytos jų gimtosios vietos bei kapavietės. Seniūnijose pastatytos memorialinės lentos iš tų kraštų kilusiems savanoriams atminti.

2019 m. bus tęsiamas darbas renkant medžiagą ir liudininkų prisiminimai generolo Maksimo Katchės kapo paieškose bei inicijuojamas generolo M. Katchės kapo paskelbimas valstybės saugomu.

Džiugina privačiomis lėšomis tvarkoma Mantagailiškių buvusio dvaro sodyba: vykdomi archeologiniai, istoriniai, architektūriniai tyrimai ir projektavimo darbai, prižiūrima ir tvarkoma teritorija. Privačiomis lėšomis aktyvi veikla vykdoma ir Butautų dvaro sodyboje. Taip suteikiama galimybė visuomenei pažinti krašto paveldą. Savivaldybė 2018 m. šiose turistų ir visuomenės gausiai lankomuose objektuose pastatė krypties ir vietos rodykles. Į Butautus ir Sodeliškių dvaro sodybą siekiant pritraukti dar daugiau lankytojų ir turistų išasfaltuotas kelio

ruožas.

Istorijos paminklų – neveikiančių kapinių rajone yra 83, laidojimo vietų – 62. Teritorijos tvarkomos pagal galimybes, joms tvarkyti trūksta lėšų.

Nuolat vykdoma kultūros paveldo objektų stebėseną, vertinama bei fiksuojama jų būklė bei vertingųjų savybių būklės kaita. Renkama medžiaga ir teikiami siūlymai vertingus Biržų krašto ir visos Lietuvos istorijai bei kultūrai objektus paskelbti valstybės saugomais paminklais. 2019 m. planuojama teikti pasiūlymus į valstybės saugomų paminklų registrą įtraukti paminklą generolo M. Katchės kapą.

Labiausiai nykstančių kultūros vertybių sąrašė išlieka Lietuvos Nepriklausomybės akto signataro J. Šerno gimtinė (savininkas – privatus asmuo), dailininko P. Kalpoko (1880–1945) gimtinė (savininkas – privatus asmuo), siaurojo geležinkelio Kraštų stotis (valdytojas – UAB „Lietuvos geležinkeliai“), Astravo dvaro sodybos vandens malūnas (valdytojas – privatus asmuo), Daudžgirių, Skrebiškių, Papilio buvusių dvarų sodybos.

Susirūpinimą kelia savavališkas kultūros paveldo objektais paskelbtų partizanų kapų (jų rajone yra 69, didžioji dalis – nuošaliose kaimų kapinaitėse) tvarkymas, todėl imtasi priemonių informuoti artimuosius, kad norint tvarkyti į registrą įtrauktus kapus, būtina gauti Kultūros paveldo specialistų leidimą.

INŽINERINĖ IR ENERGETINĖ INFRASTRUKTŪRA

Elektros energijos ir dujų tiekimą Biržų rajone užtikrina AB „Energijos skirstymo operatorius“. Rajono elektros energijos perdavimo tinklą, kuris priklauso AB LITGRID, sudaro 74 km (110 kV) oro linijų, taip pat savivaldybės teritoriją kerta 32 km (330 kV) oro linijų. Biržų rajoną gamtinės dujos pasiekia magistralinio dujotiekio Panevėžys–Ryga atšaka. Rajone dujofikuoti tik Biržų miestas ir Rinkuškių, Likėnų, Medeikių kaimai bei Pabiržės miestelis.

Biržų rajone pagrindinis šilumos energijos gamintojas ir tiekėjas yra uždaroji akcinė bendrovė „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“. Didžioji šilumos energijos dalis yra pagaminama dviejose Biržų miesto katilinėse (Rotušės ir Kaštonų). Vabalinke šiluma tiekama iš Biržų technologijų ir verslo mokymo centro Vabalninko skyriaus katilinės. Kitose rajono gyvenvietėse centralizuoto šilumos tiekimo nėra, naudojamos nedidelės galios individualios katilinės, kuriose daugiausiai naudojamas kietas kuras. Rinkuškių kaime dalis daugiabučių namų bei visuomeninių pastatų yra apšildomi gamtinėmis dujomis, tačiau bendro šiluminio tinklo čia nėra, o šiluma gaminama kiekvieno pastato individualioje katilinėje. Esamos katilinės turi pakankamą galios rezervą. Biržų katilinių galia išnaudojama apie 21 proc.

UAB „Litesko“ filialas „Biržų šiluma“ iš viso eksploatuoja 14,2 km centralizuoto šilumos tiekimo vamzdynų. Siekdama sumažinti šilumos nuostolius, UAB „Litesko“ pasinaudojo ES fondų investicijomis ir atnaujino dalį Biržų m. magistralinių šilumos tinklų. 2005–2018 m. rekonstruotų trasų ilgis – 8,6 km. arba 61 proc. šilumos tiekimo vamzdyno. Šilumos trasų nuostoliai kasmet mažėja (nuo 15277 MWh 2003 m., kada jie sudarė 29,7 proc. nuo pagamintos šilumos energijos, iki 5238 MWh 2017 m., 4876 MWh 2018 m. (Biržų mieste ir Biržų rajone). Šilumos trasų nuostoliai 2018 m. (16,2 proc.) lyginant su 2003 m. (29,7 proc.) sumažėjo beveik 2 k.

Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu uždaroji akcinė bendrovė „Biržų vandenys“ paskirta viešuoju geriamojo vandens tiekėju ir nuotekų tvarkytoju Biržų rajono savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijoje. 2015 m. birželio 18 d. UAB „Biržų vandenys“ suteikta geriamo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencija. Daugiau šių paslaugų tiekėjų, turinčių licencijas, Savivaldybės teritorijoje nėra.

Centralizuotą geriamojo vandens tiekimo paslaugą gauna 56 proc. UAB „Biržų

vandenys“ aptarnaujamos teritorijos gyventojų. Biržų rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plane pateiktais duomenimis, centralizuotu vandens tiekimu rajone naudojasi 51,5 proc. gyventojų. Likusi dalis gyventojų naudojasi individualiais gręžtiniais arba kastiniais šuliniais, kurių dalies (apie 44 proc. šulinių) vandens kokybė viršija leistiną nitratų normą. Vandens tiekimo sistemos įrengtos 33 rajono miesteliuose ir kaimuose bei Biržų mieste. Biržų rajone paklota apie 85,3 km vandentiekio tinklų (UAB „Biržų vandenys“ eksploatuoja 77 km), eksploatuojamos 33 vandenvietės. Geriamojo vandens kokybės gerinimo įrenginiai įrengti tik Kratiškių ir Pačeriaukštės kaimuose bei Biržų mieste. Dauguma vandentiekio tinklų 40–50 metų senumo, jų būklė nepatenkinama, nėra atlikta tinklų inventorizacija.

UAB „Biržų vandenys“ eksploatuoja apie 110,7 km nuotekų tinklų ir 14 nuotekų valyklų. Dar 4 valyklos eksploatuoja rajono bendruomenės. Savivaldybės administracijos duomenimis, prie centralizuotos nuotekų sistemos rajone prisijungę apie 45 proc. rajono gyventojų (60 proc. UAB „Biržų vandenys“ aptarnaujamos teritorijos gyventojų). Neprisijungę gyventojai nuotekas kaupia išsėmimo duobėse, iš kur jos išgabenamos į nuotekų valyklas, tačiau dalis jų nevalytas nuotekas išleidžia į laukus, kur sveikatai pavojingos medžiagos patenka į požeminius vandens telkinius. Virš 50 proc. nuotekų tinklų būklė nepatenkinama, todėl būtinas vamzdinių rekonstravimas. Dalis nuotekų valymo įrenginių (išskyrus Biržų miesto, Pačeriaukštės, Kirdonių, Obelaukių, Pabiržės, Smilgių, Šukonių, Germanišio ir Meilūnų gyvenviečių) yra fiziškai ir morališkai nusidėvėję, jų eksploatacija nuostolinga ir neefektyvi. Biržų rajono savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. T-137 uždaroji akcinė bendrovė „Biržų vandenys“ paskirta paviršinių nuotekų tvarkytoja Biržų rajono savivaldybės teritorijoje. Tuo pačiu pavesta Biržų rajono savivaldybės teritorijoje vykdyti paviršinių nuotekų tvarkymą.

Biržų miesto gatvėms apšviesti 2018m. naudoti 1457 šviestuvai, iš jų 1299 (2017 m. – 1115) šviestuvai su aukšto slėgio natrio lempomis ir 158 (2017 m. – 192) – su LED lempomis. Šviestuvai su gyvsidabrio lempomis nenaudojami. Gatvių apšvietimo tinklų eksploatacijos, priežiūros ir remonto paslaugas nuo 2018 m. III ketvirčio teikia UAB „Biržų montuotojas“.

APLINKOSAUGA

Atliekų tvarkymas – viena iš svarbiausių aplinkos apsaugos sričių, reguliuojančių gamybos, paskirstymo ir vartojimo produktų sąveiką su gamtine aplinka (dirvožemiu, oru, vandeniu, klimatu). Biržų rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius nuo 2016 m. rugpjūčio 22 d. yra UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras. Biržų rajone komunalines atliekas, antrines žaliavas (stiklą, plastmasę ir popierių / kartoną), buityje susidarancias pavojingas ir didžiąsias atliekas nuo 2017 m. spalio 1 d., įvedus vietinę rinkliavą, renka ir tvarko UAB „Ecoservice projektai“. Vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą administruoja UAB Panevėžio regiono atliekų tvarkymo centras. 2014 metais baigti uždaryti ir rekultivuoti visi neatitinkantys gamtosauginių reikalavimų sąvartynai ir šiukšlynai. Nuo 2009 m. liepos 16 d. šie sąvartynai neeksploatuojami ir šiuo metu atliekos vežamos į regioninį nepavojingų atliekų sąvartyną Dvarininkų kaime, Panevėžio rajone. Biržų rajone veikia buitinių atliekų perkrovimo stotis ir dvi stambiųjų ir pavojingų atliekų surinkimo aikštelės Biržuose ir Vabalninke. Žaliosios atliekos priimamos dviejose kompostavimo aikštelėse.

2016 m. buitinėms atliekoms tvarkyti ir surinkti naudoti 11 894 konteineriai. Per 2015-2016 metus gyventojams išdalinta 6360 pakuočių atliekų surinkimo konteinerių, bendrojo naudojimo vietose 2018 m. pradėtas vykdyti projektas „Kitos paskirties inžinerinių statinių – konteinerių aikštelių Biržų rajono savivaldybės teritorijoje statyba“, kurio metu planuojama pastatyti 56 aikšteles atliekų surinkimo konteineriams pastatyti (priemonė Nr. 05.2.1.-APVA-R-008 „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ 2014-2020 m). Rajono gyventojams išdalinta 1349 kompostavimo konteinerių. 2018 m. individualių namų gyventojams stiklo taros

surinkimui buvo išdalinti maišai. 2018 m. balandžio mėn. į Panevėžio regiono sąvartyną išvežta 363,58 t mišrių komunalinių atliekų pagal vietinę rinkliavą. Antrinams žaliavoms surinkti naudojami 78 vnt. kolektyvinių konteinerių komplektai ir 6380 vnt. individualių. Surinkta ir išvežta perdirbti 813 tonų antrinių žaliavų. Tvarkyti nelegalūs, savavališkai gyventojų supilti atliekų sąvartynai, į UAB „Metaloidas“ išvežta 3,92 tonų bešeimininkių padangų. Per akciją „DAROM“ surinkta ir išvežta 25,16 tonų įvairių atliekų. Pasirašytos papildomos atliekų surinkimo sutartys su Gamintojų ir importuotojų asociacija, EEPA, UAB „Žalvaris“, UAB „Karavanas LT“, UAB „EMP recycling“ dėl pavojingų atliekų surinkimo iš mokyklų, įstaigų ir gyventojų. Surinkta ir išvežta utilizuoti 11 tonų pavojingų atliekų. Vieni didžiausių oro teršėjų Lietuvoje – pramonės, energetikos įmonės ir transportas. Siekiant užtikrinti švaresnį Biržų rajono savivaldybės aplinkos orą, vykdyta aplinkos oro taršos prevencija ir siekta sudaryti sveikesnes žmonių gyvenimo sąlygas rajone. 2016 m. patvirtinta Biržų rajono savivaldybės aplinkos monitoringo 2017–2022 metų programa ir 2017 m. pradėta įgyvendinti, su tikslu valdyti aplinkos kokybę, kad atlikus stebėjimus būtų gauta detalesnė, negu gaunama valstybinio aplinkos stebėsenos metu, informacija apie savivaldybės teritorijos gamtinės aplinkos būklę, kuria remiantis būtų galima vertinti ir prognozuoti aplinkos pokyčius bei galimas pasekmes, rengti atitinkamas rekomendacijas, planuoti ir įgyvendinti aplinkos priemones, teikti patikimą informaciją specialistams bei visuomenei. Vykdamas Biržų rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą (iki 2018 metų pirmo pusmečio) pateiktais duomenimis, Biržų mieste ir rajone yra tik 10 įmonių, kurios teršia orą kietosiomis dalelėmis, anglies ir azoto oksidais, lakiaisiais organiniais junginiais, sieros dioksidu. Šių įmonių į orą išmetamų teršalų kiekiai taip pat nedideli. Atlikti antropogeninės aplinkos oro taršos parametrų (KD10, CO, NO₂, SO₂, LOJ, NH₃) matavimai parodė, kad Biržų rajono savivaldybės aplinkos oro kokybė 2018 metais buvo palyginus gera. Ribinių verčių viršijimų neužfiksuota. 2018 metais atliktų aplinkos triukšmo tyrimų metu nustatyta, kad maksimalaus triukšmo lygiai viršyti dienos, vakaro ir nakties metu, dažniausiai buvo įtakoti pravažiuojančių transporto priemonių. Dažniausia triukšmo lygių viršijimai buvo nustatyti dienos metu. Daugiausia nustatytų aplinkos triukšmo lygių viršijimų nustatyta prie Biržų Kaštonų pagrindinės mokyklos ir Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos.

2018 metais buvo numatoma prie nuotekų surinkimo infrastruktūros Biržų aglomeracijoje pajungti 42 individualius gyvenamuosius namus, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, tam Aplinkos ministerija skyrė 45 980 Eur dotaciją, savivaldybė prisideda 30% (19 707 Eur), projekto įgyvendinimo vertė – 65 687 Eur. Projekto pavadinimas „Privačių namų, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros Biržų aglomeracijoje“. Per 2018 metus buvo prijungta 11 individualių gyvenamųjų namų. Projekto darbai pratęsti iki 2019 m. rugpjūčio 31 d.

Biržų miestas neturi pietinio ir šiaurinio aplinkkelių, todėl didžioji sunkiojo transporto dalis važiuoja miesto gatvėmis. Išmetamosios dujos, dylančių padangų dulkės labai teršia orą Pasvalio, Vabalninko, Respublikos ir Skaistkalnės gatvėse. Užbaigus pietinio aplinkkelio statybą Vabalninke sumažėjo oro tarša, tačiau šiaurinio aplinkkelio Vabalninko m. būklė itin bloga, sunkiasvorės transporto priemonės sugadino kelią.

Biržų mieste 62 proc. gyventojų gyvena individualiuose namuose, kurių didžioji dalis šildomi kietu kuru. Nereti atvejai, kada buitiniuose kūrenimo įrenginiuose yra deginamos plastiko atliekos, guma, panaudoti tepalai ir įvairios kitos kurui netinkamos atliekos. Dėl to šaltuoju metų periodu individualių namų kvartaluose padidėja oro tarša. Be to, šių medžiagų degimo procese susidariusios nuodingos medžiagos teršia paviršinius vandenius ir dirvožemį.

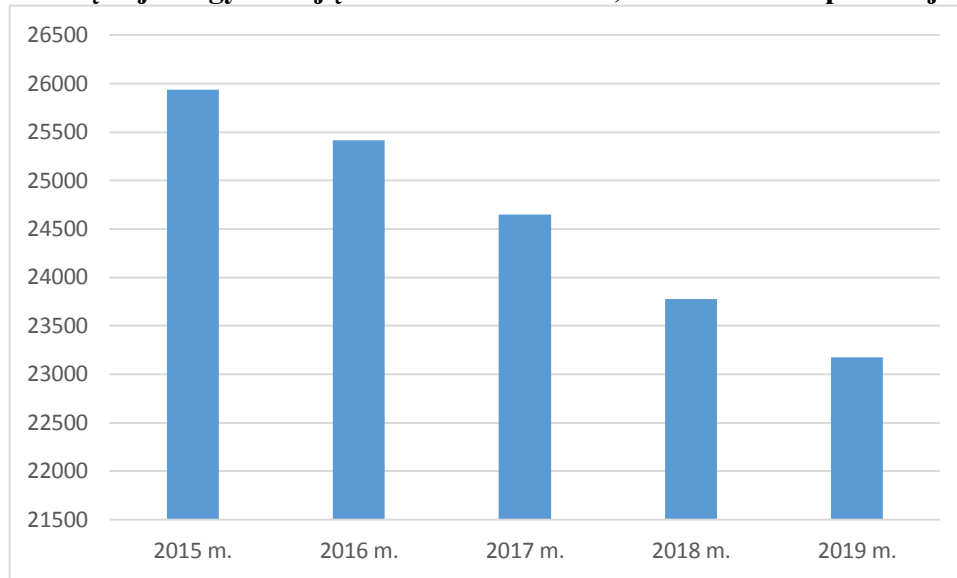
2012–2014 m. įgyvendinti ES fondų ir savivaldybės lėšomis finansuoti Širvėnos ežero išvalymo ir pakrančių gamtosauginio tvarkymo projektai. Išvalyta 25 ha ežero ploto, projektų vertė – 1596,9 tūkst. Eur, iš jų ES fondų lėšos – 1396,0 tūkst. Eur, savivaldybės lėšos – 200,9 tūkst. Eur. Toliau vykdomi Širvėnos ežero stebėsenos ir priežiūros darbai.

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Statistikos departamento duomenimis, 2019 m. pradžioje Biržų rajono savivaldybėje gyveno 23171 (2018 m. pradžioje – 23778) gyventojai (10,8 proc. Panevėžio apskrities gyventojų), iš jų miesto gyventojų dalis sudarė 48,2 (2018 m. pradžioje – 48,1, 2017 m. pradžioje – 48,2 proc.), kaimo – 51,8 proc. (2018 m. pradžioje – 51,9, 2017 m. pradžioje – 51,8 proc.). Savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir neigiamos neto migracijos gyventojų skaičius mažėja. 2015–2019 m. pradžios laikotarpiu gyventojų skaičius Savivaldybėje sumažėjo 10,6 proc. (Lietuvoje – 4,4 proc., Panevėžio apskrityje – 8,8 proc.). Pagrindinė tokio gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastis – neigiamas migracijos saldo.

Biržų rajono gyventojų skaičiaus dinamika, 2015–2019 m. pradžioje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

* - išankstiniai duomenys

2018 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 12,7 proc. (2017 m. – 14 proc.) 0–14 metų amžiaus gyventojų. Tais pačiais metais Lietuvoje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė 15,0 proc. (2017 m. pradžioje – 14,8 proc.), Panevėžio apskrityje – 13,5 proc. (2017 m. pradžioje – 13,4 proc.) visų gyventojų.

Darbingo amžiaus gyventojų skaičius irgi turi mažėjimo tendenciją. 2018 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 62,2 proc. (2017 m. pradžioje – 62,9 proc.) darbingo amžiaus gyventojų. Tais pačiais metais Lietuvoje šios amžiaus grupės gyventojai sudarė 65,4 proc. (2017 m. pradžioje – 65,9 proc.), Panevėžio apskrityje – 64,1 proc. (2017 m. pradžioje – 64,7 proc.) visų gyventojų. Darbingo amžiaus gyventojų skaičius Savivaldybėje 2017–2018 m. laikotarpiu sumažėjo 0,7 proc. (Lietuvoje – 0,5 proc., Panevėžio apskrityje – 0,6 proc.).

2018 m. pradžioje Biržų rajone gyveno 25,1 proc. (2017 m. – 24,5 proc.) pensinio amžiaus gyventojų. Pensinio amžiaus gyventojų skaičius Savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu didėjo, o lyginant 2018 ir 2014 m. pradžios duomenis, padidėjo 1,5 proc. Lietuvoje – 1,2 proc., Panevėžio apskrityje – 1,6 proc.). Galima daryti išvadą, kad Biržų rajonui būdinga gyventojų

senėjimo tendencija, šios amžiaus grupės dalis nuo bendro Savivaldybės gyventojų skaičiaus viršija Lietuvos (2017 m. – 24,5 proc.; 2016 m. pradžioje – 22,3 proc., Panevėžio apskrities (2017 m. pradžioje – 21,9 proc., 2016 m. pradžioje – 21,4 proc.).

2018 m. 1000-iui gyventojų Biržų rajone teko 7,73 (2016 m. – 7,7) gimusiųjų, 19,34 (2016 m. – 18,7) mirusiųjų, o natūrali gyventojų kaita buvo neigiama ir siekė – 11,6 (2016 m. buvo – 11).

Lietuvos gyventojų skaičius mažėja ne tik dėl neigiamo gyventojų prieaugio, bet ir emigracijos. 2018 m. iš Lietuvos išvykimą deklaravo 32206* (2017 m. – 47925), o atvykimą – 28914* (2017 m. – 20368) žmonės. Migracijos saldo 2018 m. Lietuvoje siekė - 3292* (2017 m. – 27557). Biržų rajone per 2018 m. savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 275* (2017 m. – 506) gyventojas, o iš užsienio į Savivaldybę atvyko 134 (2017 m. – 72) gyventojai, migracijos saldo – - 141 (2017 m. – -434). Iš viso 2017 m. iš Biržų rajono išvyko 1213 (2016 m. – 1079), atvyko – 581 (2016 m. – 586) žmonės, migracijos saldo buvo neigiamas ir siekė -632 (2016 m. – -493). Lyginant 2014 m. ir 2017 m., migracija Biržų rajone padidėjo 1,45 karto. Neigiamas migracijos saldo vyravo ne tik Biržų rajone, bet ir Lietuvoje, Panevėžio apskrityje. (*- išankstiniai duomenys).

UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

2016 m. užimtų gyventojų skaičius Biržų rajone siekė 11,5 tūkst. ir, lyginant su 2015 m. (10,3 tūkst.), padidėjo 10,44 proc. 2012–2016 m. laikotarpiu šis rodiklis rajone didėjo (nuo 9,9 tūkst. 2012 m. iki 11,5 tūkst. 2016 m.). Lyginant 2016 ir 2012 m. duomenis, užimtųjų skaičius Biržų rajone padidėjo 16,2 proc. (Lietuvoje padidėjo 6,25 proc., Panevėžio apskrityje padidėjo 6,9 proc.). *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Biržų rajone pagal 2017 m. gruodžio mėnesio pabaigoje Lietuvos darbo biržos duomenis buvo registruota 2,06 tūkst. bedarbių. Bedarbių skaičius rajone nuo 2011 m. nuosekliai mažėjo iki 2016 m. (2011 m. – 2,0 tūkst., 2012 m. – 1,8 tūkst., 2013 m. – 1,7 tūkst., 2014 m. – 1,6 tūkst., 2015 m. – 1,6 tūkst.), lyginant su 2011 m., 2016 m. bedarbių skaičius buvo 25 proc. mažesnis. 2017 m. lyginant su 2016 m. Biržų rajone bedarbių skaičius padidėjo 10,4 proc. Lietuvoje, lyginant 2017 ir 2016 m. duomenis, bedarbių padidėjo sumažėjo 36,2 proc., Panevėžio apskrityje – 7,4 proc.

Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (nedarbo lygis) Biržų rajone 2018 m. gruodžio mėn. duomenimis siekė 10,8 proc. ir buvo didesnis nei Lietuvoje (8,5 proc.) bei Panevėžio apskrityje (9,4 proc.) ir mažesnis nei visose apskrities savivaldybėse (išskyrus Panevėžio m. ir r. savivaldybes). Nedarbo lygis Savivaldybėje 2014–2018 m. kito (nuo 10,6 proc. 2014 m. iki 10,8 proc. – 2018 m.). *(Duomenų šaltinis: Lietuvos darbo birža)*

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2018 m. Biržų rajone siekė 712,7 Eur (2017 m. – 676,8 Eur) ir buvo mažesnis nei Lietuvoje (927,8 Eur), Panevėžio apskrityje (816,8 Eur) ir visose apskrities savivaldybėse, bet didesnis negu Kupiškio rajono (709,00 Eur). Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis Biržų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, 2017–2018 m. didėjo, ir lyginant su 2017 m. buvo 5,3 proc. didesnis. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

ŠVIETIMAS

2018 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės gyventojų švietimo poreikiams tenkinti veikė 13 Savivaldybės tarybai pavaldžių bendrojo ugdymo mokyklų: 1 mokykla-darželis, 8 pagrindinės mokyklos, 2 mokyklos-daugiafunkciai centrai, 2 gimnazijos, kuriose dirbo 278 pedagoginiai darbuotojai.

Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas teiktas 1 mokykloje-darželyje, 3 lopšeliuose-

darželiuose, 1 universaliame daugiafunkciame centre, 6 bendrojo ugdymo mokyklose, 1 gimnazijoje ir 2 mokyklose-daugiafunkciuose centruose. Sudarytos sąlygos ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms arti gyvenamosios vietos naudotis kokybiškomis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugomis. Ikimokyklinis ugdymas teiktas 613 ikimokyklinio amžiaus vaikams (2017 m. – 624). Pagal priešmokyklinio ugdymo programą 2018 m. ugdyti 172 šešiamečiai (2017 m. – 164).

Patvirtintas 2016 m. Biržų rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016–2020 m. bendrasis planas 2018 m. buvo pakeistas. Nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. likviduota Biržų jaunimo mokykla, Biržų rajono Kratiškių pagrindinė mokykla reorganizuota į Biržų rajono Kratiškių mokyklą-daugiafunkcij centrą, Biržų Kaštonų pagrindinėje mokykloje įsteigta specialioji (lavinamoji) klasė, skirta šalies (regiono) 10 (11)–21 metų amžiaus didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenis.

Biržų rajono kūno kultūros ir sporto centrą lankė 307 mokinių, juos mokė 16 mokytojų, Biržų Vlodo Jakubėno muzikos mokyklą – 217 mokinių, dirbo 22 mokytojai.

Įgyvendintomis Ugdymo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programos priemonėmis realizuotos savarankiškosios ir valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) savivaldybės funkcijos. Užtikrintas Savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymasis pagal privalomojo švietimo programas. Mokosi visi mokiniai, gyvenantys Savivaldybės teritorijoje, išskyrus išvykstančius. 251 savivaldybės teritorijoje registruotas 7–18 metų vaikas išvyko gyventi į užsienį.

Švietimo pagalbos tarnyba teikė visapusišką specialiąją pedagoginę psichologinę, socialinę pedagoginę pagalbą Savivaldybės ugdymo įstaigoms, tėvams, pagalbos vaikui specialistams. Konsultacijos teiktos pagal išankstinę registraciją ir situacinius poreikius. 100 proc. tenkintas mokinių gebėjimų ir sunkumų diagnozavimo poreikis. Atlikti 137 kompleksiniai įvertinimai, 6 vaikų gabumų įvertinimo tyrimai. Vyko 1272 psichologo konsultacijos, iš jų: mokiniams-886, švietimo pagalbos specialistams 36, vadovams 17, tėvams/globėjams-259. Bendras pedagoginių psichologinių konsultacijų skaičius- 1797. Siekiant priartinti pagalbą arčiau kliento ir gerinti prieinamumą, psichologas pagal grafiką vyko į visas ugdymo įstaigas po 2 kartus į mėnesį. Socialinė pagalba suteikta 157 klientams, logopedo - 306 konsultacijos, specialiojo pedagogo - 153 konsultacijos. Atliktos planuotos veiklos, skirtos prevencijai- įgyvendintos 6 programos, kuriose dalyvavo 68 mokiniai ir tėvai (144 val.). Įvyko 4 specialiųjų poreikių mokinių saviraiškos renginiai (dailyraščio rašymas, skaitymo konkursas, parodos).

2017–2018 mokslo metais vidurinio ugdymo programą baigė 165 abiturientų, vidurinį išsilavinimą įgijo 155 mokiniai (94 proc.). Aštuoni Biržų „Saulės“ gimnazijos abiturientai gavo tryliką 100 balų įvertinimus iš valstybinių brandos egzaminų (2 matematikos, 1 istorijos, 6 anglų kalbos, 2 lietuvių kalbos ir 2 biologijos). Vienas mokinių gavo 4 šimtukus. Savivaldybės mokyklose iš 272 dešimtos klasės mokinių 251 įgijo pagrindinį išsilavinimą (92 proc.).

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra vykdė Biržų rajono Papilio pagrindinės mokyklos veiklos kokybės išorės vertinimą.

Bendrojo ugdymo mokyklos atliko veiklos kokybės įsivertinimus ir pateikė pažangos ataskaitas Nacionalinei mokyklų vertinimo agentūrai.

Vykdytas vaiko minimaliosios priežiūros priemonių koordinavimas. 2018 mokslo metais įvyko 4 Savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos posėdžiai, kurių metu svarstyta 21 vaikas. 5 vaikams taikytos minimalios (iš jų 4 pakartotinai) priežiūros priemonės. Bendradarbiaujant su policija, surengti futbolo ir stalo teniso turnyrai, kuriuose dalyvavo 120 mokinių. Surengti 8 reidai dėl mokinių rūkymo viešose vietose prevencijos.

Organizuotas bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintinas pavėžėjimas į mokyklas ir į namus. 2018 m. rugsėjo 1 d. duomenimis

pavežami 961 mokinys, lyginant su 2017 m. rugsėjo 1 d. duomenimis sumažėjo 8,6 proc. (2017 m. –1053 mokiniai). Gauti trys nauji geltonieji mokykliniai autobusai.

Švietimo įstaigose, įgyvendinančiose mokymą pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas, organizuotas maitinimo paslaugų teikimas.

30 Neformaliojo vaikų švietimo programų teikėjų vykdė 35 programas, jose dalyvavo 898 mokiniai.

2018 m. olimpiadose ir konkursuose dalyvavo 1107 mokiniai (daugiau 23 proc nei 2017 m.) organizuotos 27 olimpiados ir 5 konkursai. 2 savivaldybės mokiniai istorijos ir technologijų respublikinėse olimpiadose laimėjo prizines vietas. Olimpiadų ir konkursų nugalėtojams organizuota mokslo metų pabaigos šventė. Prizines vietas olimpiadose laimėję mokiniai vyko į edukacines keliones: lankėsi Tartu Universitete ir moksliniame AHHA centre bei Rygos zoologijos sode. Visi mokiniai apdovanoti prizais. Šiomis priemonėmis skatintas aukštesnių gebėjimų vaikų ugdymas, jų motyvacija ir kūrybingumas, inovatyvus mąstymas.

2017–2018 mokslo metų Lietuvos mokyklų sporto žaidynėse trečioje Savivaldybių grupėje (27 savivaldybės) Biržų rajono savivaldybė iškovojo I vietą. Trečioje bendrojo ugdymo mokyklų grupėje (90 mokyklų) Biržų „Saulės“ gimnazija užėmė I vietą, Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla – II vietą. Lietuvos mokyklų sporto žaidynių kaimo vietovių progimnazijų, pagrindinių mokyklų grupėje (82 mokyklos) Biržų rajono Papilio pagrindinė mokykla užėmė III vietą.

2018 m. tęsiamas trišalis Erasmus+ strateginių partnerysčių projektas „Sportuokime, bendradarbiaukime ir mokymės“ (Let's do sports, collaborate and educate). Projekto partneriai: Rajec-Jestrebi (Čekijos Respublika), Tvardošin (Slovakija), Biržų rajono savivaldybė, Rajec-Jestrebi ir Tvardošin gimnazijos, Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla ir po vieną sporto klubą iš kiekvienos šalies partnerės.

Projektas „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas II“ „Psichologinės pagalbos teikimas“. Projektas pradėtas vykdyti 2018 m. lapkričio mėnesį (pateikti duomenys už 2 mėnesius). Individualios konsultacijos suteiktos -362 mokiniams, šeimų konsultacijos -15 šeimų. Socialinių emocinių kompetencijų ugdymo grupių vedimas – 187 mokiniai. Klasių valandėlės „Psichologinių problemų prevencija“ – 194 mokiniai. Mokymai „Prevencija/post prevencija“ – 15 mokytojų, 3 tėvai. Projekto veiklos bus tęsiamos 2019 m. . Projekto pridėtinė vertė – paslaugos prieinamumas- pagalba teikiama paslaugos gavėjo vietoje.

Projektas pagal 08.3.2-ESFA-K-415 „54+“ priemonę. „Socialinės įtraukties didinimas Biržų rajono vyresnių nei 54 m. darbingo amžiaus asmenų tarpe“. Kiekybinė išraiška: mokymuose dalyvavo 48 asmenys. Savanoriškoje veikloje 22 ir savanoriavo 440 val. Vyko „Bendrųjų įgūdžių mokymai“, „Emocinio intelekto ugdymas“, „Pozityvaus mąstymo ugdymas“ (66 asmenys) Įvyko 218 psichologo konsultacijų, 122 socialinio darbuotojo konsultacijos, vyko informacinis renginys savivaldybės bendruomenei (dalyvavo 85 rajono neformaliojo švietimo dalyviai). Iš viso projekto veiklose dalyvavo 560 savivaldybės gyventojų. Brandaus amžiaus žmonės įtraukti į savanoriavimą (apklausos duomenimis 85 proc. dalyvavusiųjų džiaugiasi „atradę“ savanorystę). Projektas tęsiamas 2019 m.

2018 m. tęsiamas projektas „Mokyklų aprūpinimas gamtos ir technologijų mokslų priemonėmis“ Nr. 09.1.3-CPVA-V-704-02-0001. Projekte dalyvauja 6 Biržų rajono savivaldybės mokyklos.

SVEIKATOS APSAUGA

Biržų rajono savivaldybėje 2018 m. gyventojų sveikata rūpinosi dvi pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos: VšĮ Biržų rajono savivaldybės

poliklinika (steigėjas – Biržų rajono savivaldybė) ir UAB Biržų šeimos gydytojų centras. VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinikoje prisirašiusių pacientų skaičius, lyginant 2015 ir 2018 m. pradžios duomenis, sumažėjo 5,8 proc. (nuo 20 087 pacientų 2015 m. iki 18 922 – 2018 m. pradžioje). Stacionaro paslaugas Biržų rajono savivaldybėje teikia VšĮ Biržų ligoninė (teikia pirmines ir antrines stacionarines bei antrines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas).

2017 m. 1000-iui Savivaldybės gyventojų teko 253,18 (2016 m. – 240,6, 2015 m. – 236,6) asmenys, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba (Lietuvoje – 230,0 (2016 m. – 239,3; 2015 m. – 230,5)), Panevėžio apskrityje – 245,7 (2016 m. – 246,1, 2015 m. – 237,7). 1000-iui gyventojų tenkantis stacionaro ligoninėse gydytų ligonių skaičius Savivaldybėje 2017 m. siekė 290,1 (2016 m. – 285,0; 2015 m. – 301,0) ir buvo didesnis nei Lietuvoje (2017 m. – 247,1, 2016 m. – 249,1, 2015 m. – 250,8) ir Panevėžio apskrityje (2017 m. – 252,1, 2016 m. – 256,8, 2015 m. – 264,6).

2012–2017 m. laikotarpiu Biržų rajono savivaldybėje mažėjo 10000-ių gyventojų tenkantis praktikuojančių gydytojų skaičius (nuo 20,7 – 2012 m. iki 20,61 – 2017 m.). Pagal 10000-ių gyventojų tenkanti gydytojų skaičių Biržų rajono savivaldybė 2017 m. ženkliai atsiliko nuo Lietuvos (2017 m. – 48,88, 2016 m. – 48,0, 2015 m. – 46,7) ir Panevėžio apskrities (2017 m. – 32,7, 2016 m. – 31,0, 2015 m. – 29,7) vidurkio, o iš visų apskrities savivaldybių lenkė Kupiškio (2017 m. – 18,7, 2016 m. – 18,7, 2015 m. – 18,1) ir Panevėžio (2017 m. – 12,31, 2016 m. – 12,4, 2015 m. – 12,3) rajonų rodiklius.

Savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdo biudžetinė įstaiga Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, kuris užtikrina mokinių visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas mokyklose ir mokymo įstaigose, visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėseną savivaldybėje. Stebėsenos funkcijos vykdymu siekiama sukurti Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą, surinkti duomenis ir rodiklius, reikalingus Savivaldybės gyventojų sveikatai, jų gyvensenai, aplinkai bei sveikatos priežiūrai vertinti. Remiantis stebėsenos duomenimis, planuojamos ir įgyvendinamos Savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemonės. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

SOCIALINĖ APSAUGA

Biržų rajono gyventojams socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios įstaigos ir nevyriausybinių organizacijų įsteigtos įstaigos. Ilgalaikės socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims teikia VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namai, Biržų rajono Legailių globos namai ir VšĮ Onos Milienės senelių globos namai. Legailių globos namai taip pat teikia ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas. Šios įstaigos visiškai tenkina asmenų, galinčių gyventi bendrojo tipo globos įstaigose, socialinės globos paslaugų poreikį.

Specializuotas socialines paslaugas Biržų savivaldybės gyventojams teikia regioninės įstaigos – valstybiniai socialinės globos namai: Kupiškio, Lavėnų, Jotainių, Skemų, Linkuvos, Jurdaičių ir Vilijampolės. Vaikams su negalia minėtas paslaugas teikia Šiaulių vaikų globos namai „Šaltinėlis“, Pasvalio specialioji mokykla.

2018 m. viešoji įstaiga „Vaiko užuovėja“, šeimyna „Po angelo sparnu“ ir Sigitos Švambarienės šeimyna teikė ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugas vaikams, likusiems be tėvų globos, bei socialinės rizikos šeimų vaikams. Ilgalaikės ir trumpalaikės socialinės globos paslaugos rajone yra pakankamai išvystytos, ją teikiančios įstaigos išsidėsčiusios ir kaimiškoje, ir miesto teritorijoje. 2018 m. rajone trumpalaikę globą teikti pradėjo ir 3 budintys globotojai, kurie gali globoti 6 vaikus.

Su socialinės rizikos šeimomis ir jose augančiais vaikais dirba ir VšĮ „Vaiko užuovėja“, ir vaikų dienos centrai. Socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos ir nepasiturinčių šeimų

vaikams teikia labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centrai (Biržuose ir Vabalninke), VšĮ „Pagalbos centras“ (Biržuose, Papilyje ir Pačeriaukštės k. Vaikų dienos centrai organizuoja popamokinį vaikų užimtumą bei įvairias prasmingas veiklas, taip pat organizuoja vaikams vasaros stovyklas. Reikšminga šių dienų centrų veikla – darbas su socialinės rizikos šeimų tėvais.

Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos tarnyboje prie VšĮ Biržų ligoninės dirba specialistų komanda, kuri rūpinasi vaikais nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus.

Neįgaliesiems vaikams dienos socialinę globą ir ugdymą užtikrina mokykla-darželis „Vyturėlis“, su vyresnio amžiaus neįgaliais vaikais ir jaunuoliais dirba Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla. Suaugusiems neįgaliesiems dienos globos paslaugas teikia VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras.

Savivaldybėje yra šešios nevyriausybinių organizacijų, aktyviai prisidedančios prie senyvo amžiaus asmenų ar suaugusių asmenų su negalia integracijos į visuomenę, per vykdomas programas teikiančios socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimų nariams: Biržų rajono neįgaliųjų draugija, Biržų rajono sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija, Biržų „Artrito“ klubas, VšĮ „Pagalbos centras“, VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro LASS Biržų rajono filialas, VšĮ Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centras (paslaugos Biržų rajono kurtiesiems). Jie teikia dienos centrų suaugusiems asmenims su negalia paslaugas: užimtumo (pagal pomėgius) organizavimas, asmeninio asistento pagalba, išvykų, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, savipagalbos grupelės ir pan.

Socialinė parama nepasiturintiems gyventojams yra teikiama vykdant savarankiškąją savivaldybės funkciją – skiriant ir išmokant socialinę pašalpą bei kompensacijas už šildymą, karštą ir šaltą vandenį bei vykdant valstybės perduotą savivaldybės funkciją, t.y. teikiant socialinę paramą mokiniams.

Vienam Biržų rajono savivaldybės gyventojui 2017 m. teko 41,4 Eur (2015 m. – 45,7 Eur) išlaidų socialinei pašalpai. Išlaidos socialinei pašalpai, tenkančios vienam gyventojui, Savivaldybėje 2015–2017 m. buvo didesnės nei Panevėžio regione (2017 m. – 23,7 Eur, 2015 m. – 37,0 Eur). 2017 m. socialinę pašalpą gavo 5,5 proc. (2015 m. – 6,6 proc.) rajono gyventojų. *(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).*

Biržų rajono savivaldybės 2017 m. socialinių paslaugų plane prioritetinėmis buvo išskirtos socialinių paslaugų gavėjų grupės, kurioms reikia plėsti socialines paslaugas: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai, neįgalūs vaikai ir socialinės rizikos suaugę asmenys. Šios socialinės grupės yra menkliau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime. Paslaugų plane buvo nustatytos ir prioritetinės socialinių paslaugų kryptys: šeimos, auginančios vaikus. Bendruomeninių šeimų namų įkūrimas – kompleksinės paslaugos šeimai; Tėvų globos netekę vaikai ir juos globojantys asmenys. Globos centro veikla kokybiškam, holistiniam (visuminiam) globos įgyvendinimui, laikino atokvėpio paslaugos atsiradimas. Vaikų globos namų VšĮ „Vaiko užuovėja“ pertvarkymo į bendruomeninius vaikų globos namus pradžios procesas; Senyvo amžiaus asmenys ir suaugę asmenys su negalia, teikiant socialines paslaugas bendruomenėje bei institucijoje.

KULTŪRA

Biržų rajono savivaldybėje kultūros paslaugas teikia bei aktyvią kultūrinę veiklą vykdo Savivaldybės bei viešosios kultūros įstaigos ir organizacijos (kūrybinės sąjungos, nevyriausybinių organizacijų ir kt.

Biržų kultūros centras (toliau - Centras) turi 7 skyrius: Nemunėlio Radviliškio, Papilio, Parovėjos, Vabalninko, Širvėnos, Pačeriaukštės ir Pabiržės. Kultūros centre ir skyriuose 2018 m. veikė 74 (2017 m. - 89) mėgėjų meno kolektyvai, kurių veikloje dalyvavo 864 (2017 m. – 864)

asmenys. 2018 metais Centras ir skyriai surengė 744 (2017 m. – 681) kultūrinius-pramoginius renginius, skirtus įvairių amžiaus grupių žiūrovams. Renginiuose apsilankė apie 66 081 (2017 m. – 75 300) žiūrovų.

Biržų kultūros centre ir jo skyriuose organizuojami minėjimai, profesionalių ir mėgėjiško meno kolektyvų pasirodymai, atvyksta politikai, menininkai, paminimos valstybinės šventės, mėgėjiškų meno kolektyvų kūrybinės veiklos jubiliejai, miesto įžymios datos, organizuojamos atskirų meno sričių: folkloro, vokalinio, instrumentinio, choreografinio kolektyvų dienos, poilsio vakarai, diskotekos, paskaitos, demonstruojami kino filmai. Biržų kultūros centro darbuotojai bendradarbiauja su švietimo įstaigomis, įvairiomis organizacijomis, kitų rajonų kultūros įstaigomis.

Biržų rajono bibliotekų tinklą 2018 m. sudaro 27 bibliotekos: Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka Biržų mieste (toliau – Viešoji biblioteka), Vabalninko miesto struktūrinis padalinys (filialas) Vabalninke ir 25 struktūriniai padaliniai (filialai) kaimiškoje rajono teritorijoje. Visų rajono bibliotekų dokumentų fondą sudaro 176 868 vienetų spaudinių – tai vaizdiniai, garsiniai regimieji, skaitmeniniai, elektroniniai ir kiti dokumentai bei duomenų bazės. 2018 m. įsigyta daugiau nei 10 tūkst. vienetų dokumentų, tačiau naujai įsigyti leidiniai visame dokumentų fonde sudaro tik 5,7 proc. (2017 m. – 5,7 proc.).

Bibliotekų paslaugomis kasmet naudojasi daugiau iki 5426 vartotojų arba apie 20,5 proc. rajono gyventojų. Lankytojų per metus bibliotekose apsilanko daugiau nei 104 tūkst., pasiskolinama daugiau nei 180 tūkst. vienetų leidinių. Elektroninės paslaugos teikiamos visose rajono bibliotekose ir jomis naudojasi 26 proc. vartotojų. Kasmet bibliotekininkai atsako į daugiau nei 4 tūkst. informacinių užklausų.

2018-ais – buvo vykdoma projektinė ir edukacinė veikla, neformalus suaugusiųjų ir vaikų švietimas, sekmadienio kinas, įvairios parodos, knygų pristatymai, literatūrinės kelionės (3 maršrutai), surengti 665 renginiai. Įsimintini susitikimai, garsiniai skaitymai ir renginiai netradicinėse erdvėse, dalyvavimas regiono organizuojamuose renginiuose, Vilniaus knygų mugėje. Bibliotekoje įkurta kūrybinė ir poilsio erdvė neįgaliems 5-16 metų vaikams ir juos lydintiems asmenims, organizuojami terapiniai užsiėmimai. Bibliotekos salėje nuolat vyksta mokymai, seminarai, konferencijos, įvairūs kultūriniai renginiai.

Viešosios bibliotekos paslaugomis 2018 m. naudojosi 1746 vartotojai, apsilankė 35982 lankytojai, kurie savo reikmėms pasiskolino 69926 dokumentų. Viešosios bibliotekos Bibliotekininkystės ir informacinių išteklių skyriuje kuriamas rajono bibliotekų elektroninis katalogas, iš kurio nuotoliniu būdu gali užsisakyti spaudinius kiekvienas turintis Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos LIBIS vartotojo pažymėjimą. Vartotojų aptarnavimo skyriuje kuriama elektroninė kraštotyros straipsnių duomenų bazė. Aprašomi naujų knygų, žurnalų ir laikraščių kraštotyros pobūdžio straipsniai. Išliekamąją vertę turinčių publikacijų bibliografiniai įrašai eksportuojami į Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos duomenų bazę. Sudaromas žymių datų kalendorius „Metų sukaktys: Biržų kraštas“ ir „Kultūros kronika: Biržų kraštas“. Šie darbai spausdinami istorijos ir kultūros žurnale „Žiemgala“, skaitmeninamas rankraščių archyvas.

2018 m. gruodžio 28 d. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ir Biržų rajono savivaldybė pasirašė Bendradarbiavimo sutartį įgyvendinant iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“. Įgyvendinant projektą Nacionalinė biblioteka Savivaldybės viešajai bibliotekai (įskaitant ir filialus) 2019–2020 m. neatlygintinai suteiks viešajai interneto prieigai atnaujinti reikalingą įrangą.

Vabalninko miesto struktūrinio padalinio paslaugomis 2018 m. naudojasi daugiau nei 417 vartotojų, per metus padalinyje apsilankė daugiau nei 10 tūkst. lankytojų, pasiskolinta 17,527 tūkst. vienetų dokumentų. Kaimo teritorijos struktūriniuose padaliniuose kasmet aptarnaujama vidutiniškai po 131 vartotojus, apsilanko vidutiniškai 2329 lankytojų, išduodama beveik 4 tūkst.

dokumentų.

Biržų krašto muziejuje „Sėla“ (toliau – Muziejus) saugoma unikali Biržų krašto kultūros ir istorijos medžiaga. Šiuo metu muziejus saugo 152 529 eksponatus (per 2018 m. priimti 4 555 eksponatai). Muziejaus nuolatinių ekspozicijų, pristatančių charakteringiausius krašto kultūros bei istorijos artefaktus, plotas siekia 3132 kv. m. Populiariausiomis išlieka arsenalo pastate įkurtos interaktyvios ekspozicijos. Arsenalo salėje nuolat vyksta įvairūs mokymai, seminarai, konferencijos, demonstruojami filmai. Muziejus organizuoja įvairius kultūrinius renginius, knygų pristatymus, koncertus, organizuojamos profesionalių dailininkų bei meno mėgėjų parodos, eksponuojamos parodos iš muziejaus rinkinių, nuolatos vedamos edukacinės programos vaikams ir suaugusiems. Populiariausia programa suaugusiems - „A biržiečė vaišin dainuodamūs“, kurios metu susipažįstama su senosios aludarystės reikmenimis ir aukštaičių vaišingumą menančiomis tradicijomis. Pagreitį įgauna nauja edukacinė programa suaugusiems „Iš kunigaikštienės buduaro - tiesiai prie Jo Šviesybės stalo“. 2018 m. kartu su Vlodo Jakubėno muzikos mokykla jau ketvirtą kartą surengtas senosios muzikos festivalis „Baroko pavasaris Biržuose“. Vienas iš populiariausių metų renginių - tradicinė „Naktis muziejuje“, įvykęs gegužės 19 d. Reikšmingiausios parodos (iš muziejaus rinkinių): „Devyni Biržų muziejaus dešimtmečiai“ ir „Valstybės simboliai – vėliava, herbas, himnas“, skirtos Atkurtos Lietuvos 100-mečiui ir Biržų muziejaus 90-mečiui. Kitos reikšmingos meno parodos - italų skulptoriaus Raffaele Mondazzi darbų paroda „Mitai ir didvyriai“, paroda „Nepriklausomų valstybių – Lietuvos ir Latvijos – kūrėjai Mintaujos gimnazijoje“ bei Latvijos fotografų paroda „100 Latvijos akimirų“, skirta Latvijos Nepriklausomybės 100-mečiui.

2018 m. muziejaus ekspozicijas ir parodas aplankė 14 111 pavieniai lankytojai (2017 m. – 14 733) ir 12 584 atvykę organizuotomis grupėmis lankytojai. Gido paslaugos suteiktos 523 grupėms (94 mokinių, 27 senjorų, 14 karių, neįgaliųjų ir 388 suaugusiųjų grupėms), iš jų – 73 užsienio kalba.

2018 m. vaikams ir suaugusiems prarastos 452 edukacinės programos. Edukacinėse programose dalyvavo 9743 žmonės (3030 mokinių ir 6713 suaugusių).

Iš viso 2018 m. muziejų aplankė 55 105 (2017 m. – 55 773) lankytojai, Vabalninko skyrių aplankė 1745 (2017 m. – 1647) ekspozicijų, parodų ir renginių lankytojai. Kirkilų tradicinių amatų centras sulaukė 641 žmonių (2017 m. – 778, 2016 m. – 990).

SPORTAS

2018 m. vykdyta Kūno kultūros ir sporto plėtojimo programa finansuojant Biržų rajono savivaldybės sporto renginius, sporto klubų veiklą ir sportininkų dalyvavimą Lietuvos čempionatuose, žaidynėse ir tarptautinėse varžybose.

KKSC sporto bazėse vyko 159 renginiai, juose dalyvavo 4715 sportininkų. Treniruoklių salę lankė 42 moksleiviai, 40 suaugusių ir 29 senjorai.

50 Biržų rajono kūno kultūros ir sporto centro ugdytinių 2018 m. įvairių amžiaus grupių šalies čempionatuose bei pirmenybėse iškovojo 60 medalių, iš jų 13 aukso.

Aukštų sportinių rezultatų siekimas buvo įgyvendinamas vykdant sporto šakų mokymo programas, dalyvaujant Lietuvos sporto šakų federacijų, asociacijų bei lygų organizuojamose įvairiose tarptautinėse, respublikinėse varžybose, čempionatuose bei pirmenybėse, o taip pat įvairiuose draugiškuose turnyruose, stovyklose ir kituose sporto renginiuose. Pagrindinis renginys buvo Lietuvos jaunių sporto ir vilčių žaidynės. Pagal šių žaidynių rezultatus vertinamas

rajo sporto lygis respublikoje. Biržų sportininkai šiose žaidynėse ketvirtoje rajonų grupėje užėmė 2 vietą. Rajono sportininkai dalyvavo: kalnų dviračių, krepšinio, lengvosios atletikos, šaudymo, sambo, bokso varžybose. Pagal 2018 m. laimėjimus į 2018 m. Lietuvos rinktinės kandidatų sąrašą įtraukti 3 šaudymo sporto, 2 dziudo, 2 krepšinio, 1 šachmatų sportininkai. Geriausius rezultatus 2018m. pasiekė E. Venckus (Treneris Ž. Kačinskas) – Kauno „Žalgirio“ žaidėjas ir M. Mitrochinas- Pabaltijo jaunių dziudo čempionato II vietos laimėtojas.

Gyventojų susidomėjimą kūno kultūra ir sportu didino organizuojamos įvairių sporto šakų rajono ir respublikinės varžybos moksleiviams ir suaugusiems. Rajone yra 25 sporto klubai, tačiau aktyvią sportinę veiklą vykdo tik 14. Tai krepšinio, futbolo, tinklinio, ekstremalaus sporto, motosporto, dziudo, bokso, buriavimo, šachmatų, jėgos trikovės, aviacijos, aktyvaus judėjimo klubai, kurie ne tik organizuoja įvairius renginius rajone, bet ir jų sportininkai dalyvauja Lietuvos čempionatuose ir tarptautinėse varžybose. Bendrojo ugdymo mokyklų moksleiviams KKSC vykdė Biržų rajono mokyklų mokinių sporto žaidynių varžybas: miesto mokyklų berniukų futbolo, kaimo mokyklų mergaičių ir berniukų futbolo, miesto mokyklų pradinų klasių, 5-6 klasių mergaičių ir berniukų kvadrato varžybas, miesto mokyklų svarsčių kilnojimo varžybas, kaimo vietovių 3x3 krepšinio mergaičių ir berniukų varžybas, kaimo vietovių pradinukų, 5-6 klasių mergaičių ir berniukų kvadrato varžybas. Iš viso dalyvavo 1079 moksleivių.

Sudarytos geros sąlygos treniruotis pagyvenusio amžiaus žmonėms (Biržų „Artrito“ klubas, Biržų trečiojo amžiaus universitetas).

Biržų rajono savivaldybės gyventojams buvo organizuojamos Biržų rajono krepšinio pirmenybės, futbolo pirmenybės, dziudo, šachmatų pirmenybės, stalo teniso, paplūdimio, tinklinio ir tinklinio pirmenybės.

Daugiausia dėmesio sulaukė Biržų rajono savivaldybės sporto renginiai – vandens ir paplūdimio sporto šventė, Biržų rajono krepšinio pirmenybės, kurios kiekvieną savaitgalį pritraukdavo pilnas tribūnas žiūrovų.

Taip pat vykdytos Biržų rajono savivaldybės seniūnijų sporto žaidynės, kuriose seniūnijų sportininkai galėjo išbandyti jėgas krepšinio, tinklinio, stalo teniso, šaškių, šachmatų, futbolo, smiginio varžybose, giros kėlimo ir virvės traukimo rungtyse.

Bendradarbiauta su vietine žiniasklaida, teikta informacija spaudoje ir Centro internetinėje svetainėje. Geriausioms komandoms sudarytos sąlygos dalyvauti respublikinėse varžybose.

Sporto renginių organizavimas ir vykdymas sprendžia vaikų ir suaugusiųjų užimtumo ir prevencijos problemą. Sudaromos sąlygos turiningai praleisti laisvalaikį. Skatinamas gyventojų domėjimasis kūno kultūra ir sportu. Vienas iš tam skirtų renginių - „Vasaros vandens ir paplūdimio sporto šventė“. Rengiant sporto infrastruktūros plėtros investicijų projektus bendradarbiauta su Savivaldybės administracijos Statybos ir statinių priežiūros, Architektūros ir urbanistikos skyriais.

Savivaldybės biudžeto lėšomis atlikti stadiono, sporto salės (Karaimų g. 5), sporto aikštelių einamojo remonto ir kt. darbai. Sporto šakoms nupirkta ir minimaliai atnaujintas sporto inventorių.

VIEŠASIS SAUGUMAS

2017 m. Biržų rajono savivaldybėje buvo ištirtos 450 (2016 m. – 412) nusikalstamos veikos. Ištirtų nusikaltimų dalis 2017 m. sudarė 62,1 (2016 m. – 62,6) proc. nuo visų įvykdytų nusikalstamų veikų. Nusikalstamų veikų ištyrimas Savivaldybėje, 2017 m. lyginant su 2013 m. (61,6 proc.), padidėjo 0,5 proc. punktų. Ištirtų nusikalstamų veikų dalis 2017 m. Savivaldybėje buvo didesnė nei Panevėžio apskrityje (54,0 proc.) ir Lietuvoje (47,7 proc.).

Policijos ir kitų institucijų kompleksiskai ir aktyviai vykdomos prevencinės akcijos, sugriežtintos sankcijos už kelių eismo taisyklių pažeidimus bei kitos prevencinio pobūdžio priemonės padėjo gerinti situaciją keliuose. 2018 m. Biržų rajone užregistruota 23 (2016 m. – 16) kelių eismo įvykiai. 2017 m. kelių eismo įvykių metu nežuvo nė vienas žmogus (2016 m. – 1) ir buvo sužeista 20 (2016 m. – 17) žmonių.

2017 m. Savivaldybėje užregistruoti 131 (2016 m. – 114) gaisrai, 4 žmonės žuvo gaisre. Gaisrų skaičius Biržų rajono savivaldybėje 2013–2017 m. nežymiai didėjo (nuo 129 gaisrų 2013 m. iki 131 – 2017 m.) ir lyginant su 2013 m. buvo 1,55 proc. didesnis. Šiuo laikotarpiu gaisrų skaičius Lietuvoje sumažėjo 17,10 proc., Panevėžio apskrityje – 23 proc.

(Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas).

VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

TEISINĖ BAZĖ

Biržų rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir vidaus dokumentais: Biržų rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Biržų rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Biržų rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, turintis viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo. Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, savivaldybės vykdomoji institucija, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys.

Savivaldybės taryba sudaryta iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų Savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių. Tarybai teikiamiems klausimams preliminarai nagrinėti ir išvadoms bei pasiūlymams teikti, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų, vykdomi Tarybos sprendimai ir mero potvarkiai, sudaryti 5 Tarybos komitetai: Kontrolės, Investicijų, verslo, turizmo vystymo, ekonomikos ir biudžeto, Socialinių reikalų, sveikatos apsaugos ir teisėtvarkos, Švietimo, kultūros ir sporto, Teritorijų vystymo, aplinkos apsaugos, miesto ūkio ir kaimo reikalų.

Savivaldybės taryba 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. T-212 „Dėl Biržų rajono savivaldybės administracijos struktūros patvirtinimo“ nuo 2016 m. kovo 1 d. patvirtino naują Biržų rajono savivaldybės administracijos struktūrą, kurią taip pat sudaro 16 struktūrinių padalinių (skyrių) ir 8 Administracijos filialai – seniūnijos. Nuo 2018 m. liepos 1 d., teisės aktams pakeitus savivaldybių vaiko teisių apsaugos funkciją į valstybinę vaiko teisių apsaugos funkciją, Savivaldybės administracijos struktūroje neliko Vaiko teisių apsaugos skyriaus.

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2007 m. lapkričio 29 d. Savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-252 buvo nustačiusi didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš Savivaldybės biudžeto skaičių – 253 (pareigybių). 2015 m. rugsėjo 29 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-232 šis skaičius sumažintas iki 220 (pareigybių). Savivaldybės administracijoje 2018 m. gruodžio 31 d. buvo įsteigtos 187,5 pareigybės (2017 m. gruodžio 31 d. 204,30 pareigybės), užimtos – 168,8 pareigybės (2017 m. gruodžio 31 d. 186,3 pareigybės). 2018 m. gruodžio 31 d. dirbo 168 darbuotojai (2017 m. gruodžio 31 d. dirbo 207 darbuotojai, 2016 m. gruodžio 31 d. – 205, 2015 m. gruodžio 31 d. – 203, 2014 m. gruodžio 31 d. – 206 darbuotojai, 2013 m. gruodžio 31 d. – 214 darbuotojų): 81 valstybės tarnautojas (2017 m. gruodžio 31 d. 90, 2016 m. gruodžio 31 d. – 87, 2015 m. gruodžio 31 d. – 78, 2014 m. gruodžio 31 d. – 79, 2013 m. gruodžio 31 d. – 76) ir 85 (2017 m. gruodžio 31 d. 117, 2016 m. gruodžio 31 d. – 118, 2015 m. gruodžio 31 d. – 125, 2014 m. gruodžio 31 d. – 127, 2013 m. gruodžio 31 d. – 144) darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

Laisvų pareigybių 2018 m. gruodžio 31 d. buvo 23 (2017 m. pabaigoje buvo 18, 2016 m. pabaigoje – 15, 2015 m. pabaigoje – 9,1, 2014 m. pabaigoje – 15,4, 2013 m. pabaigoje – 5), iš jų 13 (2017 m. pabaigoje 13, 2016 m. pabaigoje – 8, 2015 m. pabaigoje – 4, 2014 m. pabaigoje – 4, 2013 m. pabaigoje – 3) – valstybės tarnautojų ir 10 (2017 m. pabaigoje -5, 2016 m. pabaigoje – 7, 2015 m. pabaigoje – 5,1, 2014 m. pabaigoje – 11,4, 2013 m. pabaigoje – 2) – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

2018 m. gruodžio 31 d. Biržų rajono savivaldybės administracijoje patvirtintos 94 valstybės tarnautojų pareigybės, (užimta 81 valstybės tarnautojo pareigybė), kurioms suteiktos kategorijos: A17 – 1; A15– 1; A14 – 13; A13–1; A12 – 1; A11 – 29; A10 – 15; A9 – 17; B8 – 3; B6 – 2. 2016 m. gruodžio 31 d. Biržų rajono savivaldybės administracijoje dirbo (užimta pareigybių) 87 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A17 – 1; A15– 1; A14 – 7; A13–1; A12 – 7; A11 – 14; A10 – 14; A9 – 26; A8 – 3; B9 – 6; B8 – 4; B6 – 3. 2015 m. gruodžio 31 d. dirbo (užimta pareigybių) 78 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A17 – 1; A15– 1; A14 – 1; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 13; A9 – 22; A8 –5; B9– 3; B8 – 5; B6 – 5. 2014 m. gruodžio 31 d. dirbo (užimta pareigybių) 77 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A16 – 1; A15– 1; A14 – 2; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 9; A9 – 23; A8 –6; B9– 1; B8 – 3; B7–1; B6 – 8. 2013 m. gruodžio 31 d. dirbo (užimta pareigybių) 76 valstybės tarnautojai, kurie turėjo tokias kategorijas: A16–1; A15– 1; A14–2; A13– 1; A12 – 11; A11 –10; A10 – 8; A9 – 23; A8 –6; B8 – 2; B7– 2; B6 – 9).

2018 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 76 valstybės tarnautojai. I kvalifikacinę klasę 32, II – 30 ir III – 14. 2017 m. gruodžio 31 d. . kvalifikacines klases turėjo 71 valstybės tarnautojas. I kvalifikacinę klasę turėjo 17, II kvalifikacinę klasę – 26, III kvalifikacinę klasę – 28 valstybės tarnautojai. 2016 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 66 valstybės tarnautojai. I kvalifikacinę klasę turėjo 15, II kvalifikacinę klasę – 21, III kvalifikacinę klasę – 30 valstybės tarnautojai. 2015 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 64 valstybės tarnautojas: I kvalifikacinę klasę – 20, II kvalifikacinę klasę – 21, III kvalifikacinę klasę – 23; 2014 m. gruodžio 31 d. kvalifikacines klases turėjo 61 valstybės tarnautojai: I kvalifikacinę klasę – 19, II kvalifikacinę klasę – 20, III kvalifikacinę klasę – 22.

Visi Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai yra įgiję jų pareigybei nustatytą reikiamą išsilavinimą.

Kadangi kasmet didėja reikalavimai viešojo administravimo institucijoms, labai svarbu tobulinti kvalifikaciją. Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį mokymui 2018 m. panaudota 9495 Eur. 2017 m. panaudota 8682 Eur. 2016 metais panaudota 8174,73 Eur. Darbuotojų mokymui 2015 metais panaudota 3707 Eur (2014 m. – 3417 Eur, 2013 m. – 5376 Eur). Iš jų 2756 Eur (2014 m. – 2644, 2013 m. – 3949 Eur) – valstybės tarnautojų, 951 Eur (2014

m. – 563, 2013 m. – 905 Eur) – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, mokymui.

Mokymai organizuoti atsižvelgus į poreikį bei Administracijos direktoriaus patvirtintą valstybės tarnautojų 2018 metų mokymo planą. 2018 m. – 4, (2017 m. – 4, 2016 m. – 10, 2015 m. – 3, 2014 m. – 4, 2013 m. – 5) Savivaldybės administracijos darbuotojai dalyvavo valstybės tarnautojų įvadinio mokymo programos mokymuose. 89 Savivaldybės administracijos darbuotojai dalyvavo mokymuose, reikalinguose vykdant jų pareigybų aprašymuose nustatytas funkcijas. Specialistai žinias gilino viešųjų pirkimų, audito, viešųjų ryšių, dokumentų valdymo, švietimo, vaiko teisių apsaugos, darbo teisės, strateginio planavimo ir projektų valdymo, Statybos įstatymo pakeitimų, asmens duomenų apsaugos ir Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo klausimais.

PLANAVIMO SISTEMA

Savivaldybės veiklos planavimas pagal veiklos rezultatų pasiekimo trukmę yra suskirstytas į tris kategorijas: ilgos trukmės – Biržų rajono plėtros 2016–2020 m. strateginis planas, vidutinės trukmės – Biržų rajono savivaldybės strateginis veiklos planas, trumpojo laikotarpio – Savivaldybės biudžetas.

Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. T-234. Savivaldybės plėtros vizija: „Biržų rajonas – šiaurės Lietuvos verslo, turizmo ir kultūros centras. Svetingas, istoriškai unikalus Radvilų kraštas, garsėjantis aludarystės tradicijomis, vystantis ekologinį žemės ūkį, patrauklus kurti šeimą ir auginti vaikus“. Strateginiame plėtros plane išskirti 3 Savivaldybės plėtros prioritetai: rajono ekonominė ir kompleksinė plėtra; sumanios, socialiai saugios, sveikos, naujovėms imlios, pilietinės ir patriotiškos visuomenės formavimas; rajono infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos gerinimas. Prioritetams įgyvendinti numatyta 10 tikslų, 25 uždaviniai, 179 priemonės, už jų vykdymą paskirtos atsakingos institucijos.

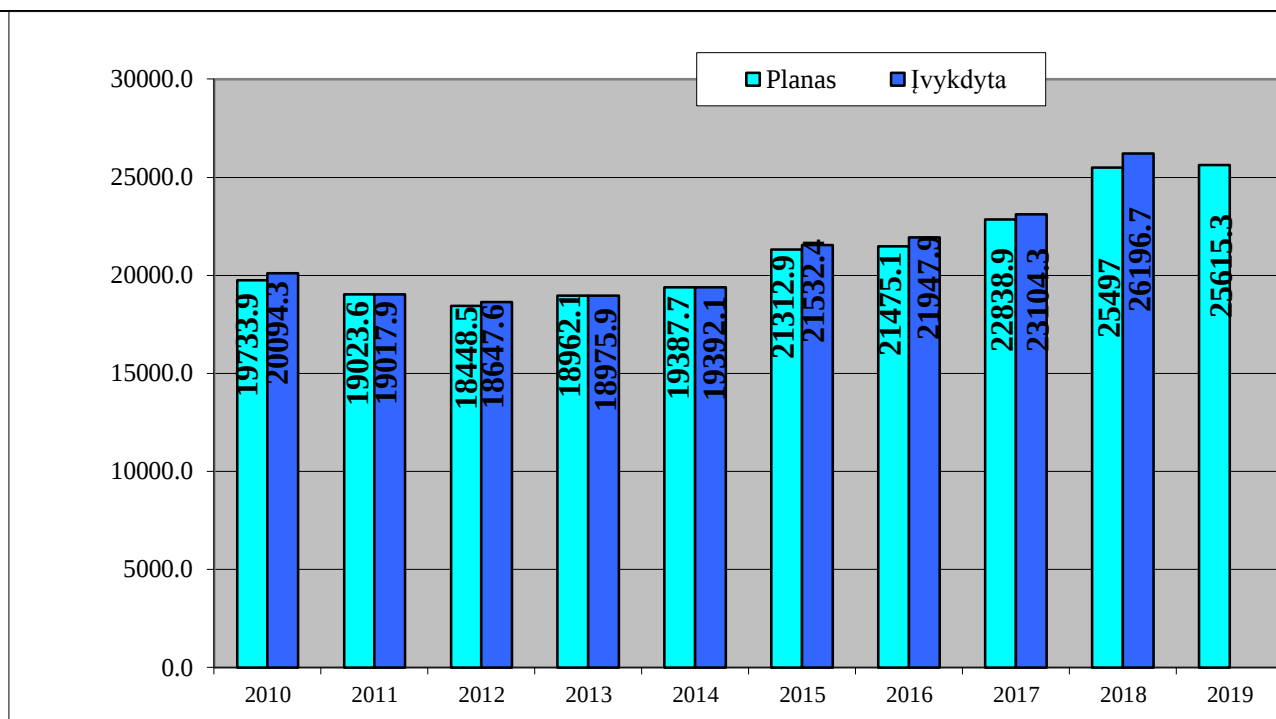
Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginis planas parengtas 2015 m. įgyvendinus ES fondų ir savivaldybės lėšomis finansuotą projektą „Biržų rajono savivaldybės plėtros 2016–2020 m. strateginio plano parengimas“. Įgyvendinant šį projektą taip pat parengtos 5 sektorinės galimybių studijos: Likėnų kurortinės teritorijos statuso suteikimo Biržų rajono Pabiržės miesteliui su aplinkinėmis gyvenamosiomis vietovėmis studija, Biržų rajono savivaldybės turizmo plėtros studija, Atliekų prevencijos Biržų rajono savivaldybėje studija, Atsinaujinančių energijos šaltinių (išteklių) naudojimo plėtros veiksmų Biržų rajono savivaldybėje studija, Biržų aerodromo pritaikymo turizmui ir verslui studija. Parengti strateginiai dokumentai sudarys sąlygas efektyviau naudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius Biržų rajono plėtros vizijai įgyvendinti ir numatytiems tikslams pasiekti.

Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu Nr. T-180 patvirtintas Strateginio planavimo Savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašas, kuris nustato Savivaldybės strateginio plėtros plano, Savivaldybės strateginio veiklos plano, Savivaldybės administracijos, seniūnijų ir biudžetinių įstaigų metinių veiklos planų rengimo, svarstymo, tvirtinimo, įgyvendinimo ir stebėsenos tvarką.

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Biržų rajono savivaldybės 2019–2021 m. strateginio veiklos plano pagrindinis finansavimo šaltinis – Savivaldybės biudžeto lėšos. Planuojamas Biržų rajono savivaldybės 2019 metų biudžetas – 25615,3 tūkst. Eur pajamų ir 27465,9 tūkst. Eur asignavimų.

Savivaldybės 2010–2018 metų biudžetų pajamų planas ir jo vykdymas, tūkst. Eur

Šaltinis: Biudžeto skyrius

Savivaldybės biudžeto pajamos, priimtose skaičiuojant savivaldybių biudžetą 2019 m. finansinius rodiklius, palyginus su 2018 m., didėja 307 tūkst. Eur dėl valstybės institucijų priimtų teisės aktų, padidinančių savivaldybių išlaidas, vykdymo (minimaliai mėnesinei algai padidinti, pareiginės algos baziniam dydžiui padidinti, kultūros darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti, LR Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymui įgyvendinti).

Pajamos. Į savivaldybės biudžetą 2019 metais planuojama gauti 25,6 mln. Eur pajamų ir dotacijų. 10,3 mln. Eur, arba 40,2 proc. visų planuojamų pajamų sudaro valstybės biudžeto dotacijos ir kitos dotacijoms priskiriamos lėšos. Didžiausią dalį dotacijų (50,6 proc.) sudaro mokymo lėšos – 5,2 mln. Eur. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirta 2,6 mln. Eur. Neformaliojo vaikų švietimo programoms finansuoti savivaldybei skirta 85,1 tūkst. Eur ES finansinės paramos lėšų. Savivaldybės biudžetui skiriama 25,4 tūkst. Eur speciali tikslinė dotacija mokyklų (klasių), turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių, ūkio išlaidoms. Investicijų projektams finansuoti planuojama gauti ir panaudoti 2,3 mln. Eur Europos Sąjungos ir kitos finansinės tarptautinės paramos lėšų. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos vietinės reikšmės keliams priežiūrei neišskaičiuotos į Savivaldybės 2019 m. biudžeto planuojamas pajamas ir asignavimus, nes 2019 m. savivaldybėms dar nėra paskirstytos.

Prognozuojamos pajamos (pagal Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 6 priedą), patvirtintos savivaldybei savarankiškosios funkcijos vykdyti, sudaro 13,9 mln. Eur (54,2 proc. visų planuojamų pajamų), iš jų gyventojų pajamų mokestis – 13,0 mln. Eur, pajamos ir mokesčiai iš turto – 837,0 tūkst. Eur. Planuojama gauti 600,0 tūkst. Eur vietinės rinkliavos už atliekų tvarkymą pajamų. Pajamų už teikiamas paslaugas asignavimų valdytojai planuoja gauti 638,4 tūkst. Eur. Aplinkos apsaugos specialiajai programai 2019 m. numatyta gauti 77,0 tūkst. Eur pajamų. Kitų neišvardintų pajamų planuojama gauti 160,0 tūkst. Eur. Investicijų projektams vykdyti planuojama skolintis 416,9 tūkst. Eur. Praėjusių metų įsiskolinimams dengti ir 2019 m. išlaidoms finansuoti planuojama panaudoti 1433,6 tūkst. Eur 2018 metais nepanaudotų biudžeto lėšų likutį.

Išlaidos. Savivaldybės biudžeto išlaidoms (įskaitant paskolų grąžinimą) 2019 m. iš viso planuojama 27,5 mln. Eur. Pagal ekonominę klasifikaciją didžiausią dalį išlaidų sudaro išlaidos darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui – 15,0 mln. Eur, t. y. 54,7 proc. visų planuojamų

išlaidų. Pagal valstybės funkcijas didžioji dalis visų išlaidų tenka švietimui – 10,6 mln. Eur (38,4 proc. visų išlaidų), socialinei apsaugai skiriama 4,7 mln. Eur (17,3 proc. išlaidų), iš jų 2,02 mln. Eur – socialinėms pašalpoms ir kompensacijoms už būsto šildymą ir šilumos energiją.

Be Savivaldybės kontroliuojamų finansavimo šaltinių, strateginio veiklos plano programoms įgyvendinti naudojamos ir kitų šaltinių lėšos. 2019 m., kaip ir ankstesniais metais, didelę įtaką rajono plėtrai, taip pat ir Savivaldybės veiklai, turi ES struktūrinių fondų ir kita tarptautinė finansinė parama (nuo 2016 m. ši parama įskaitoma į savivaldybių biudžetus).

RYŠIŲ SISTEMA, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Savivaldybės administracijoje kartu su seniūnijomis naudojami 186 kompiuteriai, 5 serveriai (4 iš jų – virtualūs), taip pat išoriniai įrenginiai: apie 110 spausdintuvų ir kopijavimo aparatų, keliolika daugiafunkcinių įrenginių. Savivaldybės administracija turi savo telefonų stotį, prie kurios yra prijungta 70 analoginių ir 30 skaitmeninių telefono aparatų, 16 interneto telefonijos (IP) aparatų. Naudojama 90 miesto (išorinių) telefono numerių.

Savivaldybės administracijos vietiniame kompiuterių tinkle įdiegta tinklo katalogų tarnyba, prie jos prijungti darbo vietų kompiuteriai.

Savivaldybės administracijos ir 8 seniūnijų vietiniai kompiuterių tinklai prijungti prie Saugaus valstybės duomenų perdavimo tinklo (SVDPT), kuris yra sujungtas su Europos administracijų duomenų perdavimo tinklu TESTA (angl. Trans-European Services for Telematics between Administrations). SVDPT administruoja valstybės įmonė „Infostruktūra“. SVDPT, taip pat ir Savivaldybės administracijos kompiuterių tinklas, yra specializuotas ir atskirtas nuo interneto. Tačiau tam, kad būtų galima naudotis interneto resursais, yra padarytas apsaugotas išėjimas į atvirą internetą.

Savivaldybės administracijoje naudojamos informacinės sistemos: elektroninė dokumentų valdymo sistema „Avilys“, socialinės paramos informacinės sistemos „Parama“ ir „SPIS“, valstybinės žemės nuomos mokesčio informacinė sistema „MASIS“, buhalterinės apskaitos informacinė sistema „LABBIS“ ir kitos.

Administracijos specialistams pagal kompetenciją yra padaryti prisijungimai prie VĮ „Registų centras“, SODRA, Lietuvos darbo biržos, VĮ „Regitra“, Statistikos departamento, Nacionalinės mokėjimų agentūros, Žemės ūkio technikos registro, Gyvūnų registro ir kitų duomenų bazių.

Savivaldybės tarybos posėdžiai tiesiogiai transliuojami per YouTube, nes ten paskelbta vaizdo-garso informacija lengvai prieinama, ta informacija labai patogu dalintis socialiniuose tinkluose, ją galima peržiūrėti visuose stacionariuose kompiuteriuose ir nešiojamuose įrenginiuose: kompiuteriuose, planšetėse, telefonuose. Tarybos posėdžių įrašai yra saugomi YouTube ir juos galima bet kada peržiūrėti.

Savivaldybės interneto svetainėje www.birzai.lt nuolat skelbiamos rajono naujienos, teisės aktai, aktuali informacija apie Savivaldybės veiklą, taip pat informacija gyventojams, verslo subjektams, ekonomikos, kultūros, sporto ir kitais klausimais.

Kompiuterių tinklą, visą kompiuterių techniką, informacines sistemas, Savivaldybės interneto svetainę www.birzai.lt prižiūri, administruoja, naudotojus konsultuoja Bendrojo skyriaus informatikos specialistai.

VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba atlieka išorės finansinį ir veiklos auditą savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose bei savivaldybės kontroliuojamose įmonėse. Kontrolės ir audito tarnybos atliekamo audito išorinę priežiūrą atlieka Valstybės kontrolė.

Savivaldybės administracijos Centralizuotas vidaus audito skyrius, kuris yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Savivaldybės administracijos direktoriui, savo veikloje vadovaujasi

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą. Skyrius vykdo nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą Savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose ir jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, siekiant užtikrinti jų veiklos gerinimą.

2015 m. Savivaldybės administracijoje ES fondų ir savivaldybės lėšomis įdiegta kokybės vadybos sistema, atitinkanti LST EN ISO 9001 standarto reikalavimus.

SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS

- Savivaldybėje plėtojama strateginio valdymo sistema – rengiami ir atnaujinami strateginiai planai.
- Įdiegtas elektroninės demokratijos paslaugų spektras.
- Sukurta bazinė socialinių paslaugų sistema, vykdoma švietimo reforma.
- Sėkmingai įgyvendinami įvairių sričių projektai.
- Santykinai žemas nedarbo lygis.
- Skatinant verslą, socialiai jautrioms gyventojų grupėms taikomi mažesni fiksuoti pajamų mokesčio dydžiai.
- Gana žemas socialinės pašalpos gavėjų skaičius ir išlaidos socialinėms pašalpoms.
- Aukštas ir didėjantis sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius.
- Didėjantis Biržų TIC apsilankiusių lankytojų skaičius.

SILPNYBĖS

- Nors ir plėtojama strateginio planavimo ir valdymo sistema, vis dar nepakankamai orientuojamasi į rezultatus.
- Ribotos Savivaldybės investicinės galimybės projektams bendrai finansuoti ir riboti žmoniškieji ištekliai juos įgyvendinti.
- Nėra sistemingai matuojamas gyventojų pasitenkinimas Savivaldybės teikiamomis ir administruojamomis paslaugomis.
- Padidėjęs socialinių paslaugų gavėjų skaičius, išliekantis socialinių paslaugų poreikis.
- Nusidėvėjusi švietimo, sveikatos, sporto ir kultūros įstaigų materialinė bazė.
- Didelė dalis vietinės reikšmės kelių, kuriuose neįrengta asfaltbetonio danga.
- Nepakankamai išplėtotą centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra.
- Pasenusi Biržų autobusų parko materialinė bazė, naudojama vykdant būtinus visuomenei keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų įsipareigojimus.
- Nepakankamos galimybės Biržuose apgyvendinti dideles grupes turistų, trūksta pramogų.
- Nėra parengta Savivaldybės nuosavybės ir patikėjimo teise valdomo turto valdymo strategija.
- Nepakankamas finansavimas skiriamas paveldo objektų apsaugai.

GALIMYBĖS

- Investicijų projektų įgyvendinimas, panaudojant ES, kitas tarptautines finansinės paramos lėšas ir pritraukiant privatų kapitalą.
- Verslo ir savivaldos bendradarbiavimo plėtojimas bei iniciatyvų skatinimas.
- Socialinių ir sveikatos paslaugų skaičiaus įvairovės ir kokybės didinimas.
- Modernios, racionalios ir efektyvios švietimo sistemos kūrimas.

- Švietimo, sveikatos, sporto ir kultūros įstaigų materialinės bazės gerinimas.
- Transporto tinklo plėtra, eismo saugumo didinimas.
- Gyventojų apklausų organizavimo sistemos įdiegimas, siekiant nustatyti problemas ir tobulintinas sritis.
- Racionalesnės Savivaldybės nuosavybės ir patikėjimo teise valdomo turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo.
- Autobusų parko ir infrastruktūros atnaujinimas, maršrutų optimizavimas.
- Didesnių turistinių srautų pritraukimas racionaliai panaudojant turimus rekreacinius ir kultūrinius resursus.

GRĖSMĖS

- Sparčiai mažėjantis rajono gyventojų skaičius.
- Didėjanti pensinio amžiaus bei mažėjanti jaunimo ir darbingo amžiaus gyventojų dalis.
- Socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros poreikio ir išlaidų augimas dėl senstančios visuomenės ir sudėtingos ekonominės situacijos.
- Švietimo sistemos išteklių efektyvaus panaudojimo mažėjimas dėl mažėjančio mokinių skaičiaus bendrojo lavinimo mokyklose.
- Dėl nepakankamų investicijų blogėjanti rajono transporto ir inžinerinės infrastruktūros būklė.
- Pasyvus gyventojų požiūris į sveikatos išsaugojimą ir stiprinimą.
- Kultūros paveldo objektų sunykimas dėl nepakankamo finansavimo ir panaudojimo visuomenės poreikiams.
- Sumažėjusi gyventojų perkamoji galia, energetinių išteklių kainų augimas.

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS MISIJA

Skatinti ir plėtoti vietos savivaldą, efektyviai vykdyti priskirtas funkcijas, tenkinant savivaldybės bendruomenės viešuosius poreikius ir interesus bei didinant gyvenamosios aplinkos patrauklumą

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI, EFEKTO VERTINIMO KRITERIJAI

1 Strateginis tikslas. Gerinti švietimo, sveikatos apsaugos ir socialinės paramos paslaugų kokybę ir prieinamumą

Įgyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):

- 1 Programa. Ugdymo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa (1 priedas);
- 2 Programa. Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo programa (2 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:

- Mokinių, įgijusių pradinį / pagrindinį / vidurinį išsilavinimą, dalis nuo baigusių atitinkamą programą mokinių skaičiaus (proc.);
- Patenkintų prašymų socialinėms paslaugoms dalis nuo bendro pateiktų prašymų skaičiaus (proc.).

2 Strateginis tikslas. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą, skatinti gyventojų iniciatyvas, kultūrinį ir sportinį aktyvumą

Igyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):

3 Programa. Kultūros ir turizmo, sporto, jaunimo ir bendruomenių veiklos aktyvinimo programa (3 priedas);

4 Programa. Savivaldybės pagrindinių funkcijų vykdymo programa (4 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:

- Kultūros įstaigų teikiamų paslaugų gavėjų dalis (proc.);
- Organizuotai sportuojančių gyventojų dalis (proc.);
- Prašymų, į kuriuos atsakymai asmenims pateikti per įstatymų nustatytus terminus, dalis (proc.).

3 Strateginis tikslas. Kurti saugią, patrauklią ir patogią gyvenamąją aplinką, skatinti verslo ir žemės ūkio plėtrą**Igyvendinant šį strateginį tikslą vykdoma programa (-os):**

5 Programa. Aplinkos apsaugos, verslo rėmimo ir žemės ūkio plėtros programa (5 priedas);

6 Programa. Infrastruktūros objektų plėtros bei priežiūros ir teritorijų planavimo programa (6 priedas).

Efekto vertinimo kriterijai:

- Bendrosios žemės ūkio produkcijos vertės pokytis (lyginant su ankstesniais metais) (proc.);
- Verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tenkantis 1000-iui gyventojų).

**2019–2021 M. PROGRAMŲ
LĖŠŲ POREIKIS (ASIGNAVIMAI) IR NUMATOMI FINANSAVIMO ŠALTINIAI**

(tūkst. Eur)

Ekonominės klasifikacijos grupės	2019-ųjų m. projektas	2020-ųjų m. projektas	2021-ųjų m. projektas
1. Iš viso asignavimų	34540,0	37373,0	32627,7
1.1. Išlaidoms:	28714,1	29795,9	28247,8
1.1.1. iš jų darbo užmokesčiui	14933,7	15041,4	14880,0
1.2. Turtui įsigyti ir finansiniams įsipareigojimams vykdyti	5825,9	7577,1	4379,9
2. Finansavimo šaltiniai:	34540,0	37373,0	32627,7
2.1. Savivaldybės biudžetas:	24268,9	24411,0	23785,1
2.1.1. Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija	7865,4	8071,6	7825,1
iš jos:	0,0	0,0	0,0

2.1.1.1. valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti	2602,9	2623,0	2304,1
2.1.1.2. mokinio krepšeliui finansuoti	5223,0	5423,0	5496,0
2.1.1.3. tikslinė dotacija iš Valstybės investicijų programos	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Savivaldybės pajamos iš surenkamų mokesčių	15666,5	15632,4	15256,0
2.1.3. Specialiosios programos lėšos (iš pajamų už suteiktas paslaugas)	737,0	707,0	704,0
2.2. Kiti šaltiniai:	10271,1	12962,1	8842,6
2.2.1. Savivaldybės privatizavimo fondas	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Valstybės biudžeto lėšos	4634,8	5123,2	4915,1
2.2.3. ES lėšos	3421,5	5654,2	2403,1
2.2.4. Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos	1377,9	1390,0	1400,0
2.2.5. Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos	0,0	0,0	0,0
2.2.6. Banko paskolos lėšos (Savivaldybės ilgalaikė paskola)	528,1	321,3	124,4
2.2.7. Banko paskolos lėšos (Finansų ministerijos suteikta EIB paskola)	0,0	0,0	0,0
2.2.8. Savivaldybei grąžintos (kompensuotos) ankstesniais metais panaudotų paskolų lėšos	308,8	473,4	0,0